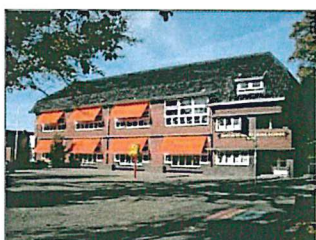

Jaarverslag 2018

Inhoudsopgave

Toelichting op onderdelen van de jaarstukken	Pagina
Bestuursverslag	1
Financiële kengetallen	41
Jaarrekening	
Grondslagen	42
Model A: Balans per 31 december 2018	45
Model B: Staat van baten en lasten over 2018	46
Model C: Kasstroomoverzicht	47
Model VA: Vaste Activa	48
Model VV: Voorraden en vorderingen	49
Model EL: Effecten en Liquide middelen	50
Model EV: Eigen vermogen	51
Bestemming van het resultaat	52
Model VL: Voorzieningen en langlopende schulden	53
Model KS: Kortlopende schulden	54
Model G: Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW	55
Model OB: Opgave overheidsbijdragen	56
Model AB: Opgave andere baten	56
Model LA: Opgave van de lasten	57
Model LA: Opgave van de lasten	58
Model FB: Financiële baten en lasten	59
Model E: Overzicht verbonden partijen	60
Vermelding op basis van de WNT	61
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	62
Gebeurtenissen na balansdatum	63
Ondertekening door bestuurders en toezichhouders	64
Gegevens over de rechtspersoon	65
Overige gegevens	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	66

Voorwoord

In dit jaarverslag wil PCBO Leeuwarden e.o. zich als organisatie verantwoorden voor het gevoerde beleid in 2018. Enerzijds vanwege de wettelijke verplichting om inhoudelijk en financieel verantwoording af te leggen aan het ministerie van onderwijs, anderzijds om helder en duidelijk horizontale verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid aan het toezichthoudend bestuur, de leden van de vereniging, de personeelsleden, de ouders en aan belangstellenden.

Voor de leesbaarheid is gekozen voor een korte en bondige verslaglegging waarbij zo nodig verwezen wordt naar de beleidsdocumenten die op de Centrale Dienst van de vereniging aanwezig zijn.

Dit (onderwijskundig) jaarverslag is opgebouwd rondom de volgende 5 domeinen: Onderwijs en Identiteit, Personeel en Organisatie, Financiën en Beheer, Gebouwen en Materieel, Communicatie en Kwaliteit. Deze domeinen vormen de kwaliteitsmeter van het Instituut Nederlandse Kwaliteit (INK) en deze hante- ren we breed binnen de organisatie zoals in documenten bij de verantwoording van de directeur-bestuur- der naar het toezichthoudend bestuur en bij de verantwoording van schooldirecties naar de directeur- bestuurder.

Instellingsgegevens

Naam bevoegd gezag:	Vereniging PCBO Leeuwarden e.o., opgericht te Leeuwarden op 1 januari 2012
Adres:	Margaretha de Heerstraat 2 8921 AK Leeuwarden
Bestuursnummer:	41419
Juridische structuur:	Vereniging
Organisatiestructuur	Onder het bevoegd gezag ressorteren 14 basisscholen, op 17 locaties. <i>PCBO Leeuwarden e.o. geeft invulling aan de code 'goed bestuur'</i> In het kader van de wet Goed bestuur, Goed onderwijs (good governance) heeft het bestuur zich georganiseerd conform het 'one tier model'. De vereniging heeft nu een algemeen bestuur waarbinnen tijdelijk en met instemming van de leden 5 toezichthoudende bestuursleden zijn en de directeur-bestuurder dagelijks bestuurder is. De wijze van besturen en directievoering staan in de verenigingsstatuten en het managementstatuut beschreven.
Kernactiviteiten:	De kernactiviteit van de organisatie is het verzorgen van optimaal onderwijs vanuit een authentieke christelijke levensovertuiging voor 4- tot 12-jarigen. De ontwikkeling van Integrale Kindcentra verbreedt de aandacht naar de voorschoolse periode van kinderen.
Werkgebied/ontwikkelingen:	De gemeente Boarnsterhim is in verband met een gemeentelijke herindeling per 1 januari 2014 opgeheven en opgedeeld over 4 gemeenten. De 4 christelijke basisscholen in deze voormalige gemeente kwamen daardoor in de gemeenten Leeuwarden, Heerenveen en Súdwest-Fryslân te liggen. Op 1 januari 2018 is de gemeente Leeuwarderadeel, inclusief een deel van de gemeente Littenseradiel, samengevoegd met de gemeente Leeuwarden in de nieuwe gemeente Leeuwarden. Mede in verband hiermee is ook de vereniging CBO G2 per die datum opgeheven. De scholen zijn opgedeeld over PCBO NW Fryslân (5) en PCBO Leeuwarden e.o. (1). De 2 kleine basisscholen in het voormalige Littenseradiel (Hillaard en Easterlittens) blijven onder het gezag van CBO De Greide. Tot 1-8-2018 had de vereniging ook een school in Súdwest-Fryslân (KNS De Reinbôge te Tersoal). Per deze datum is het brinnummer opgeheven en gaan de kinderen naar de nieuwe Mienskipsskoalle DLG in Sibrandabuorren. Deze valt onder verantwoordelijkheid van Palludara. Ons huidige scholenbestand is als volgt verspreid: In de gemeente Leeuwarden 15 locaties, waarvan 12 locaties in de stad, een in Wirdum, een in Grou en een in Stiens. In de gemeente Heerenveen twee scholen (Akkrum en Aldeboarn).
Opheffings/stichtingsnormen	Gemeente Leeuwarden: 153 (stedelijk gebied incl. Stiens) / 45 (plattelandsgebied); stichtingsnorm 200 Gemeente Heerenveen: 67; stichtingsnorm 200
Omvang:	PCBO Leeuwarden e.o. heeft bijna 300 personeelsleden in dienst (±200 FTE) en verzorgt onderwijs aan ruim 3300 leerlingen. Voor de komende jaren laten de prognoses een stabiel beeld zien.
Aantal leden:	125 leden, 19 donateurs en 11 ereleden.

Hoofdstuk 1. Inrichting van PCBO Leeuwarden e.o.

1.1 Fundament: Identiteit, missie, visie, kernwaarden en motto

1.1.1 Christelijke identiteit

PCBO Leeuwarden e.o. is een christelijke schoolvereniging. Onze normen en waarden baseren we op de christelijke traditie, waarbij de “Tien Woorden” dienen als richtinggevers. We laten ons inspireren door de Bijbelverhalen die we gebruiken als leer- en spiegelverhalen. Hierin worden we opgeroepen betrouwbaar nabij en liefdevol aanwezig te zijn. Zo willen we samenleven in onze schoolorganisaties en de kinderen begeleiden en houvast geven om te kunnen functioneren in een snel veranderende samenleving. Met oprechte aandacht willen we voor elke leerling betekenisvol zijn.

1.1.2 De Missie van PCBO Leeuwarden e.o.:

De missie van PCBO Leeuwarden e.o. richt zich op een combinatie van twee belangrijke eenheden; onze identiteit en toekomst. Daarbij werken we vanuit onze innerlijke kracht; (onze identiteit) die we omzetten in externe kracht (onze kwaliteit), beiden gericht op kansen die voor ons liggen, het ontwikkelen van talent en het creëren van maximale mogelijkheden. Onze missie luidt: **Identiteit en kwaliteit versterken het toekomstperspectief van onze leerlingen!**

Het bestaansrecht van de vereniging voor protestants christelijk basisonderwijs is gelegen in de identiteit. De christelijke identiteit is een bindend element binnen de vereniging en vormt de basis voor het onderwijs op de scholen. Vanuit de christelijke traditie laten we ons inspireren door de verhalen over God en mensen. **Onze identiteit versterkt de kwaliteit van onze scholen.** Dit is zichtbaar in de volgende sterk onderling samenhangende dimensies: de levensbeschouwelijke, de pedagogische, de onderwijskundige, de maatschappelijke en de organisatorische.

1.1.3. De Visie van PCBO Leeuwarden e.o.:

Onze missie is uitgewerkt in een visie waarmee we aangeven hoe we vanuit onze identiteit aan willen sluiten op externe ontwikkelingen en welke toekomstbeelden we daarmee willen realiseren.

PCBO Leeuwarden e.o. creëert op een innovatieve wijze maatschappelijke waarde voor haar omgeving. Daarbij gaat zij uit van de onbeperkte en grensverleggende mogelijkheden die onderwijs kan bieden. De scholen van PCBO Leeuwarden e.o. helpen mensen nieuwe kansen te ontwikkelen en uitdagingen aan te gaan. De scholen van PCBO Leeuwarden e.o. bieden de aan hun toevertrouwde kinderen binnen een vernieuwende en inspirerende leeromgeving, nieuwe perspectieven voor hun toekomst. Perspectieven die kinderen helpen vanuit een solide en betrouwbare innerlijke kern (identiteit) in vertrouwen hun persoonlijke mogelijkheden te verkennen en hun ambities in de 21^e eeuw te verwezenlijken!

PCBO Leeuwarden e.o. is een integere aanbieder van primair onderwijs. Zij geeft hoogwaardig, innovatief en gedegen onderwijs vanuit een christelijke identiteit, met aandacht voor de talenten van ieder kind. De organisatie is een **betrouwbare partij** voor zowel ouders, leerlingen, personeel, partners waarmee wordt samengewerkt en andere stakeholders.

***Optimaal onderwijs op maat, bereikbaar en toegankelijk,
oog voor talent en oprecht aandacht voor iedereen!***

1.1.4. Kernwaarden

Onze visie en identiteit vertalen we in de volgende kernwaarden:

Veilig	We creëren een veilige leer-, leef- en werkomgeving voor zowel kinderen als medewerkers.
Respectvol	We nemen onze brede maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus. Onze scholen zijn gastvrij en respectvol naar iedereen.
Betrouwbaar	Belangrijke waarde voor ons handelen is betrouwbaarheid; dit vertaalt zich in integriteit en zorg en aandacht voor elkaar (solidariteit), maar ook in een kwaliteitsgarantie voor goed onderwijs.
Kwaliteit	Ons onderwijs is gericht op optimale ontwikkeling van kinderen waarbij het onderwijsaanbod van de school is ingebed in de wijk/het dorp. Met oog voor de gemeenschap en haar eigenheid werken we daar goed samen met relevante partners. Schoolgebouwen zijn in goede staat en passend bij de visie op onderwijs.
Professionaliteit	Er wordt gericht gewerkt aan professionalisering van medewerkers en een professioneel klimaat.
Oog voor talent	We hebben oog voor talenten van kinderen en geven ruimte om deze verder te ontwikkelen.
Ambitieuus	We zijn ambitieus en streven naar de hoogste kwaliteit. Wij behoren tot de top van het primaire onderwijsveld.
Innovatief	Al onze scholen staan bekend als innovatieve scholen, waar gewerkt wordt met uitstekende leer- en hulpmiddelen.

1.1.5. Motto

Onze missie, visie en kernwaarden willen we kernachtig weergegeven in het volgende *motto*:

Waar identiteit en kwaliteit elkaar versterken!

Onbeperkt, grensverleggend en met toekomstperspectief voor onze leerlingen

1.2 De organisatiestructuur

PCBO Leeuwarden e.o. is een vereniging met als hoogste orgaan de algemene ledenvergadering. In de statuten van de vereniging zijn de grondslag en de doelstelling van de vereniging geformuleerd. De algemene ledenvergadering kiest het bestuur. De ledenvergadering komt minimaal één keer per jaar bijeen voor het vaststellen van de jaarstukken en het kiezen van nieuwe bestuursleden (zie statuten).

De directeur-bestuurder (DB) bepaalt de koers van de vereniging en formuleert kaders. Deze staan geformuleerd in het strategisch beleidsplan. Het nieuwe SBP 2016-2019 is in uitvoering. Het is een ambitieus plan dat voortborduurt op de behaalde resultaten in de planperiode 2010-2014 en staat op de website van PCBO gepubliceerd. Ook is er een mooi uitgevoerde publieksversie beschikbaar gesteld aan alle medewerkers en stakeholders. Het management van de scholen krijgt binnen die kaders ruimte om zelfstandig te opereren. De DB is belast met de dagelijkse leiding van de vereniging en stuurt de schooldirecties aan. De schooldirecties zijn integraal verantwoordelijk voor het onderwijs en budgetverantwoordelijk voor het onderwijsleerpakket, ICT en scholing. De DB is verantwoordelijk voor voorbereiding, uitwerking en uitvoering van het verenigingsbeleid. In samenspraak met het directieteam werkt deze het beleid uit, stelt conform het besluitvormingstraject het beleid vast en bewaakt de uitvoering. Het toezichthoudend bestuur ziet toe op de uitvoering en toetst of de vereniging op koers ligt. Daarnaast representeert het toezichthoudend bestuur het belang van de achterban van de vereniging: de leden, de ouders en de directe omgeving. Het bestuur brengt daarmee 'van buiten naar binnen'. Het relatiepatroon tussen de

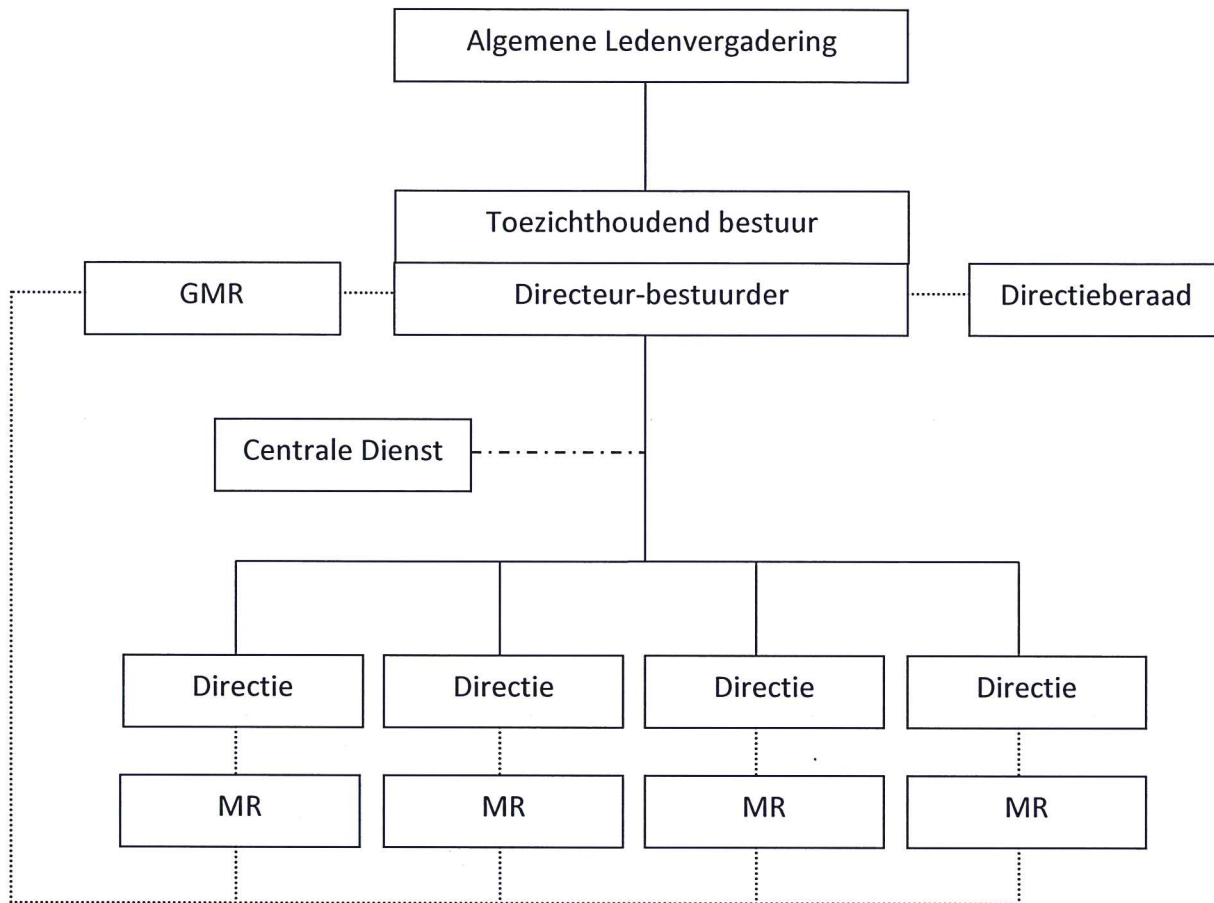
verschillende lagen in de organisatie is vastgelegd in verschillende statuten: het verenigingsstatuut en het managementstatuut. Deze zijn in het najaar van 2011 in het kader van de laatste fusie en 'good governance' aangepast.

Visie op sturing

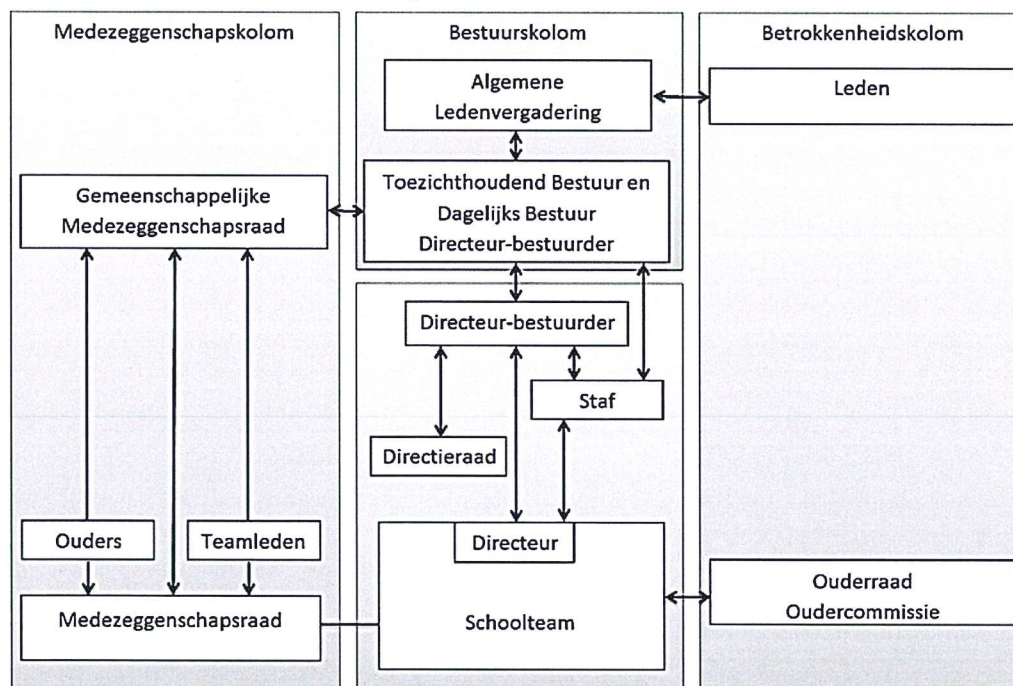
Voor de besturing van de vereniging hanteren we het concernmodel, waarbij het principe 'klein binnen groot' leidend is. Dit houdt in: we halen voordeel uit de gemeenschappelijkheid door randvoorwaarden 'aan de achterzijde' gezamenlijk op te pakken, zoals het financieel beleid, de inzet van voorzieningen en formatie voor zorg en ICT, de inkoop van materiaal en materieel onderhoud. Tegelijk hechten we aan voldoende ruimte voor de individuele scholen: zij moeten aan 'de voorzijde' ruimte krijgen om te kunnen aansluiten op specifieke vragen en omstandigheden. Daar moeten processen kleinschalig en overzichtelijk kunnen worden georganiseerd. Daarom hanteren we tevens het principe 'ruimte binnen kaders'. Dit houdt in: binnen een kader van duidelijke kwalitatieve doelen en randvoorwaarden zoals verwoord in dit SBP krijgen de directeuren ruimte om eigen keuzes te maken en die uit te voeren. We gebruiken een heldere planning en control cyclus, zowel op verenigings- als op schoolniveau. De schooldirectie verantwoordt zich aan de DB en deze verantwoordt zich aan het toezichthoudend bestuur over het uitgevoerde beleid via cyclische managementrapportages. Evaluatie van het verenigingsbeleid leidt vervolgens tot borging en bijstelling en vormt de input voor nieuw strategisch beleid. Op dat moment start de beleids-cyclus opnieuw.

1.3 Organogram PCBO Leeuwarden e.o.

In het onderstaande organogram is de structuur van de vereniging weergegeven.

- = hiërarchische lijnen
- = adviseren/ instemmen/ klankborden
- - - - - = dienstverlenend + adviseren/ klankborden

1.4 Bestuur en GMR 2018

Bestuur.

Het algemeen bestuur bestaat per 1-8-2018 uit de volgende zes personen:

Hanneke Lens (voorzitter)	-	Toeziethoudend bestuurder
David Schalkwijk (juridische zaken)	-	Toeziethoudend bestuurder
Karin Kooij (zorgdomein)	-	Toeziethoudend bestuurder
Jan Daem de Langen (organisatie)	-	Toeziethoudend bestuurder
Jacqueline Lenters (financiën)	-	Toeziethoudend bestuurder
Hans Greidanus (directeur-bestuurder)	-	Dagelijks bestuurder

Per 1 augustus 2017 zijn er 2 vacatures ontstaan door het aftreden van Jan Bakker en Laila Kimkes. In samenspraak met de leden en met de GMR is er hiervan één per 1 augustus 2018 ingevuld.

Het Bestuursverslag is te vinden onder Hoofdstuk 6, paragraaf B3.

GMR

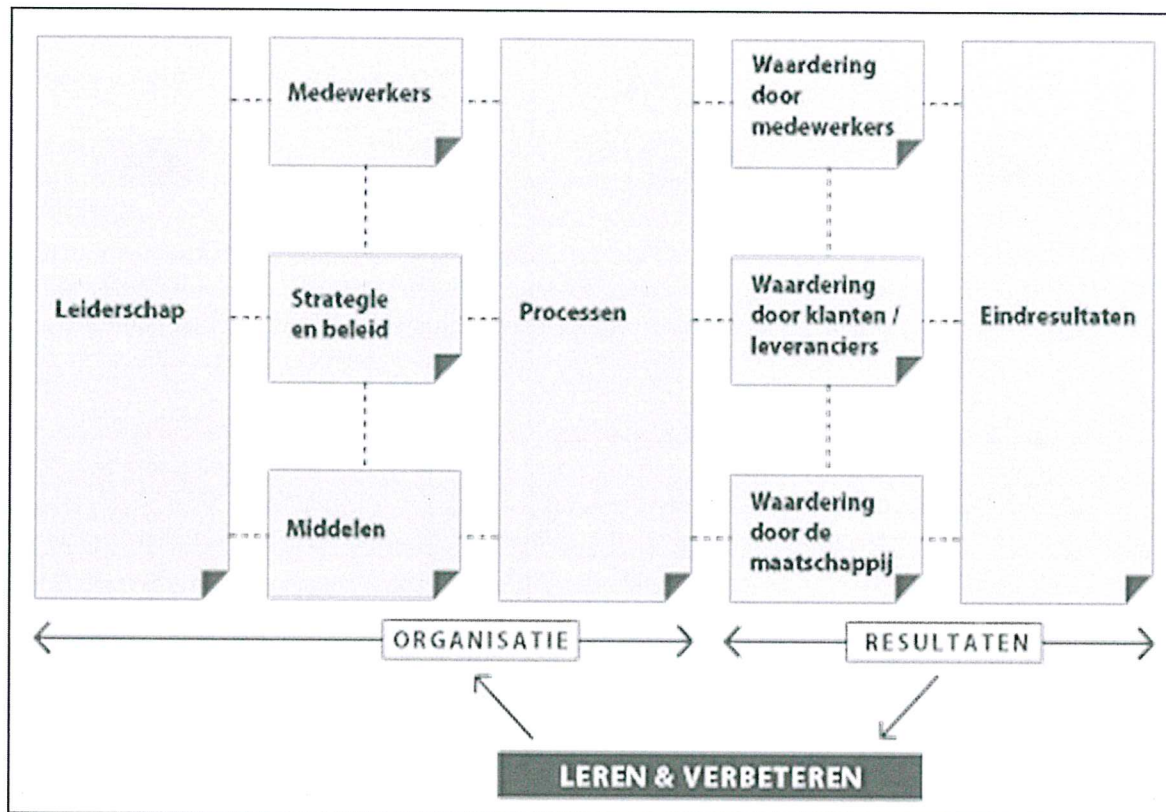
De GMR bestaat uit 6 ouders en 6 personeelsleden en daarmee een efficiënt en effectief functionerend orgaan. Er wordt gewerkt met werkgroepen aansluitend bij een aantal beleidsdomeinen. Bij de benoeming van GMR-leden wordt via verkiezingen gezocht naar een zo breed mogelijke vertegenwoordiging vanuit de scholen. Een GMR-lid hoeft niet voort te komen uit een MR van een school. Er is een communicatieplan opgesteld om de communicatie tussen de afzonderlijke MR-en en de GMR zo goed mogelijk te borgen. Deze structuur staat beschreven in het medezeggenschapsstatuut van de vereniging en in de actuele reglementen voor de GMR en MR.

Het toezichthoudend bestuur voert 2 keer per jaar overleg met (een deel van) de GMR. De GMR stemt in met het profiel van nieuwe bestuursleden en kan een eigen voordracht doen. De GMR wordt om instemming gevraagd met de jaarlijkse verenigingsbegroting.

Hoofdstuk 2. Strategische uitspraken, aansluiting onderwijsconcepten, strategische ambitie, strategische koers

2.1 Strategische uitspraken

Aan de hand van de op de SWOT gebaseerde analyse, zijn met behulp van het INK-model strategische uitspraken geformuleerd. Deze strategische uitspraken worden uitgewerkt in een herkenbare strategische ambitie welke, gevoed door de inhoud van Passend Onderwijs, High Performance Schools en Deep Learning, richting zal geven aan de strategische koers die PCBO Leeuwarden e.o. de komende 4 jaar wil realiseren.

De geformuleerde ambities

Leiderschap

‘Leiderschap met lef’ is typerend voor het bestuur en alle managementleden; zij zijn ondernemend en proactief. Daaronder verstaan wij: de blik naar buiten, toekomstgericht denken, handelen op basis van de eigen koers en binnen de kaders van de vereniging, lef tonen en samenwerking zoeken met anderen, binnen en buiten de eigen scholen en vereniging. De directeuren hebben een transparante en resultaatgerichte manier van werken en bouwen (mee) aan de ontwikkeling richting een excellente organisatie, school en vereniging.

Daarbij worden instrumenten gebruikt die de koers aangeven en die de kwaliteiten van de directeuren in beeld brengen.

Deze instrumenten zijn: De competenties volgens Zenger&Folkman: Relaties opbouwen en onderhouden, samenwerking en teambuilding bevorderen, helder communiceren, resultaatgericht, problemen analyseren en oplossen, integer en eerlijk, inspireren en motiveren van anderen. NSA-competenties (schoolleidersregister), het managementstatuut PCBO, het strategisch beleidsplan 2016-2019.

Strategie en beleid

- Het toezichthoudend bestuur werkt met een intern toezichtkader en een PCBO-toetsingskader.
- We streven naar een eenduidig 'monitorsysteem' dat inzicht geeft in processen en resultaten, én dat gegevens oplevert die bruikbaar zijn voor zowel interne (bestuur) als externe verantwoording (overheid, inspectie, ouders, gemeente, partners).
- PCBO en de scholen evalueren systematisch de uitvoering van hun beleid (zowel processen als bereikte resultaten), aan de hand van gestelde doelen in de schooljaarplan en het verenigingsjaarplan (uitwerking SBP).
- Over bereikte resultaten en verlopen processen wordt helder naar buiten toe gecommuniceerd, waarbij de verantwoording is afgestemd op de doelgroep.

Management van medewerkers

- Belangrijke kwaliteiten van onze leerkrachten die werken bij PCBO Leeuwarden e.o., zijn in ieder geval 'de levensbeschouwelijke identiteit van de vereniging op een authentieke manier kunnen overbrengen', 'een manier van leven geïnspireerd vanuit een positieve christelijke levensovertuiging' en 'onderwijskundige bevlogenheid' (passie), en pedagogisch en didactisch goed kunnen handelen.
- PCBO Leeuwarden e.o. is een professionele lerende organisatie. We zetten actief in op gerichte professionalisering en competentieontwikkeling van medewerkers. We hechten aan medewerkers die in staat zijn tot creatief en vernieuwend denken en handelen.
- We bevorderen diverse vormen van reflectie en onderling leren, zowel binnen als tussen de scholen. Ook maken we systematisch gebruik van vormen van intervisie en collegiale consultatie of visitatie, ook met collega's van andere scholen. Verschillen tussen medewerkers willen we zoveel mogelijk benutten; we profiteren van individuele kwaliteiten.
- Leerkrachten en directeuren zijn breed inzetbaar en kunnen op diverse scholen worden ingezet. We bevorderen ondernemerschap, extern-gerichtheid en mobiliteit in en tussen de scholen. Dit stimuleert onderling leren en de ontwikkeling van competenties van mensen en houdt mensen fris.
- PCBO Leeuwarden e.o. verwacht en hecht eraan dat alle medewerkers het beleid van de eigen school en dat alle schooldirecties het beleid van de vereniging uitdragen.
- PCBO Leeuwarden e.o. biedt een positief, perspectief biedend werkklimaat met veel aandacht voor schoolontwikkeling en professionele ontwikkeling. PCBO beschikt daarom over een samenhangend geheel aan middelen en instrumenten, om de competenties van medewerkers zo optimaal mogelijk af te stemmen op de visie en de doelen van de school.
- Medewerkers van PCBO Leeuwarden e.o. zijn professioneel en handelingsbekwaam. Zij willen de kennis beschikbaar stellen door bij te dragen aan de opleiding van aankomende leerkrachten middels 'opleiden in de school'. Het is belangrijk om ook in de toekomst over voldoende professioneel personeel te kunnen beschikken.
- Vanuit noodzaak en in lijn van de nieuwe cao worden jonge leerkrachten gecoacht van startbekwaam naar basisbekwaam.
- Conform de nieuwe cao wordt invulling gegeven aan duurzame inzetbaarheid.

Management van middelen

- Wij verstaan onder 'Management van middelen': Hoe worden vanuit strategie en beleid middelen aangewend om de gewenste activiteiten op een optimaal mogelijke wijze uit te voeren. ('Middelen': financiën, gebouwen, onderwijsmaterialen.)
- Beleid voor ondersteunende processen (financiën, huisvesting, Arbo-regelgeving, ICT, onderhoud, aanschaf materialen) wordt zoveel mogelijk bovenscholelijk ontwikkeld en uitgevoerd, vanwege zo groot mogelijke efficiëntie en effectiviteit.

- Het sluiten of starten van een schoollocatie zal niet alleen afhangen van het leerlingenaantal en de financiële stand van zaken. Belangrijke criteria voor besluitvorming over het in stand houden of starten van schoollocaties zijn een zo'n optimaal mogelijke spreiding van het onderwijsaanbod en diversiteit ervan. Inmiddels is er een dislocatie in de Vrijheidswijk van de Pr. Constantijnschool afgestoten, is een kleine basisschool in Tersoal opgegeven voor een duurzame oplossing in De Legeaën, is er in 2015 gestart met een school voor hoogbegaafde kinderen en onderzoeken we een nieuwe ontwikkeling: een IKC voor 0-14 jarigen.
- Gezien eerdere ontwikkelingen binnen de Kinderopvangorganisaties is onderzocht of PCBO dit zelf kan aanbieden in nauw overleg met de gemeenten. Dit zetten we niet door. Het gaat nu goed met de KO en gezamenlijk investeren we in (nieuwe) IKC's.
- Binnen de scholen wordt gewerkt met goede leer- en hulpmiddelen. We investeren in nieuwe media en ICT om het onderwijsleerproces in de klas te ondersteunen.
- Onze schoolgebouwen en de gebruikte middelen (onderwijsmaterialen en meubilair) passen, zo mogelijk, bij de visie van zowel het verenigings- als het schoolconcept en dragen bij aan het realiseren van die visie.

Management van processen

- Onze scholen bieden een vernieuwend en divers aanbod, mede ontwikkeld vanuit een christelijke levensvisie.
- Onze scholen profileren zich als scholen waar kinderen niet alleen leren maar ook worden gevormd in hun persoonlijkheid. We zien de school als een leer- en leefgemeenschap, waar kinderen belangrijke waarden en normen leren. Alles begint met relatie. Met oprechte betrokkenheid voor iedereen bouwen we aan die leefgemeenschap waar veiligheid, respect en ruimte is. Ook opvoedkundig betrekken de scholen de ouders bij ontwikkelingen, want pas dan kan opvoeding succesvol zijn.
- Kwaliteit en innovatie staan bovenaan. We investeren gericht om de scholen te stimuleren en te ondersteunen bij integrale en verantwoorde schoolontwikkeling. Het onderwijsaanbod van de scholen is bovendien afgestemd op de directe omgeving, de behoeften en wensen van de leerlingen en ouders.

Waardering medewerkers

- We voeren een transparant personeelsbeleid;
- De vereniging voert een stimulerend beleid betreffende mobiliteit en loopbaanbegeleiding;
- Alle scholen werken met een helder taakbeleid;
- Er is een groeiende synergie: leren van elkaar;
- Binden van talentvolle starters/leerkrachten;
- Excellente leerkrachten worden in de organisatie benut, zoals bij het coachen van startende leerkrachten;
- Voldoende (eigen) aanbod scholings-/professionaliseringsmogelijkheden voor het personeel;
- Groeimogelijkheden op basis van de mogelijkheden binnen de cao;
- De scholen en hun omgeving zijn veilig met het oog op welzijn;
- Medewerkers werken graag bij PCBO Leeuwarden e.o.;
- De resultaten van ons personeelsbeleid (bevorderen professionaliteit, uitdagen tot leren en competentieontwikkeling, goed werkgever zijn) evalueren we periodiek, zowel aan de hand van indirecte indicatoren, als middels POP gesprekken en een driejaarlijkse enquête onder het personeel.

Waardering ouders*, leerlingen en partners van PCBO Leeuwarden e.o.

- Ouders kiezen bewust voor een school van PCBO Leeuwarden e.o., ofwel vanwege (een combinatie van) de levensbeschouwelijke identiteit, de onderwijskundige kwaliteit, de pedagogische aanpak en de cultuur binnen de school, of het onderwijskundig concept van de school.
- PCBO ziet ouders als partners en als medevormgevers van de school; we streven daarom naar een zo groot mogelijke betrokkenheid van ouders bij de vereniging en de eigen school.

- We bieden ouders voldoende eigentijdse mogelijkheden om betrokken te zijn, variërend van meeleven, meehelpen tot meedenken en meebeslissen. Door goede contacten met de ouders willen we ook focussen op het verhogen van het rendement van de leerlingen: Wat doen we op school, maar wat kan er ook thuis gestimuleerd worden.
- De scholen verantwoorden zich transparant aan ouders en partners over hun beleid en bereikte resultaten, o.a. via de schoolgids. Ook vragen zij ouders, leerlingen en partners systematisch (1 x per 3 jaar) om feedback te geven op het onderwijs en de geboden 'diensten', op grond waarvan de school verbeteringen doorvoert.
- Bestuurlijk is PCBO een krachtige en invloedrijke partner en van daaruit werken we samen met o.a. PABO's, MBO's, VO, instellingen voor jeugdwelzijn, cultuur en sport, kinderopvang, bibliotheken en de gemeente.
- We zetten ons actief in om de aansluiting tussen primair en voortgezet onderwijs te verbeteren. Het doel is om aan beide zijden, zowel bij PO als bij VO, verbeteringen voor aansluiting, aan te brengen. Invoering van de plaatsingswijzer in 2011 heeft daarop een positief meetbaar effect. We volgen de onderwijsontwikkeling van onze leerlingen tot aan het derde leerjaar in het voortgezet onderwijs (plaatsingsadvies, percentage op/afstroom). Ook doen we onderzoek naar een breder IKC (2-15 jr).
- Elke school communiceert op een professionele manier met ouders, potentiële ouders en partners.

** Waar ouders staat wordt ook verzorgers bedoeld.*

Maatschappij

- PCBO Leeuwarden e.o. voelt zich mee verantwoordelijk voor de omgeving waarin de scholen hun plek hebben en de samenleving, stad, wijk, dorp en wil dit ook uitdragen. We geven aandacht aan burgerschap. Erfgoed dichtbij en wereldburgerschap gaan hand in hand. Waar mogelijk realiseren we meerwaarde voor andere doelgroepen dan onze primaire doelgroepen. We werken mee aan initiatieven/ projecten die deze betrokkenheid zichtbaar maken, zoals 'opleiden in de school' en begeleiden van startende leerkrachten.
- De scholen van PCBO Leeuwarden e.o. staan midden in de samenleving en houden daar voeling mee. We willen weten welk beeld de omgeving heeft van onze scholen.

Bestuur en financiers (eindresultaten)

- De vereniging en de scholen zijn transparant; zowel intern en extern verantwoorden de scholen zich over het gevoerde beleid en de bereikte resultaten. Wanneer mogelijk wordt daarbij gebruik gemaakt van benchmarking, om inzicht te verkrijgen in de eigen positie t.o.v. landelijke, regionale en onderlinge kengetallen.
- We streven naar verdere groei van het marktaandeel.
- Een gezonde en transparante financiële bedrijfsvoering ten dienste van de onderwijsdoelen staan hoog in het vaandel. De interne processen en kwaliteit van de medewerkers op de Centrale Dienst zijn daarop ingericht en toegepast.

Hoofdstuk 3. Speerpunten van het beleid in 2016 -2019

In 2015-2016 is een start gemaakt met de uitvoering van het SBP 2015-2019. De scholen hebben hun schoolplan deels hierop geënt. De scholen werken het schoolplan en de strategische ambities uit in jaarplannen. Dus behalve aan schoolspecifieke zaken linkt een schooljaarplan dus ook aan het strategisch beleidsplan van de vereniging.

In het strategisch beleidsplan worden de volgende speerpunten uitgewerkt:

Drie uitdagingen voor 2016-2019

1. Happy Leading Learners

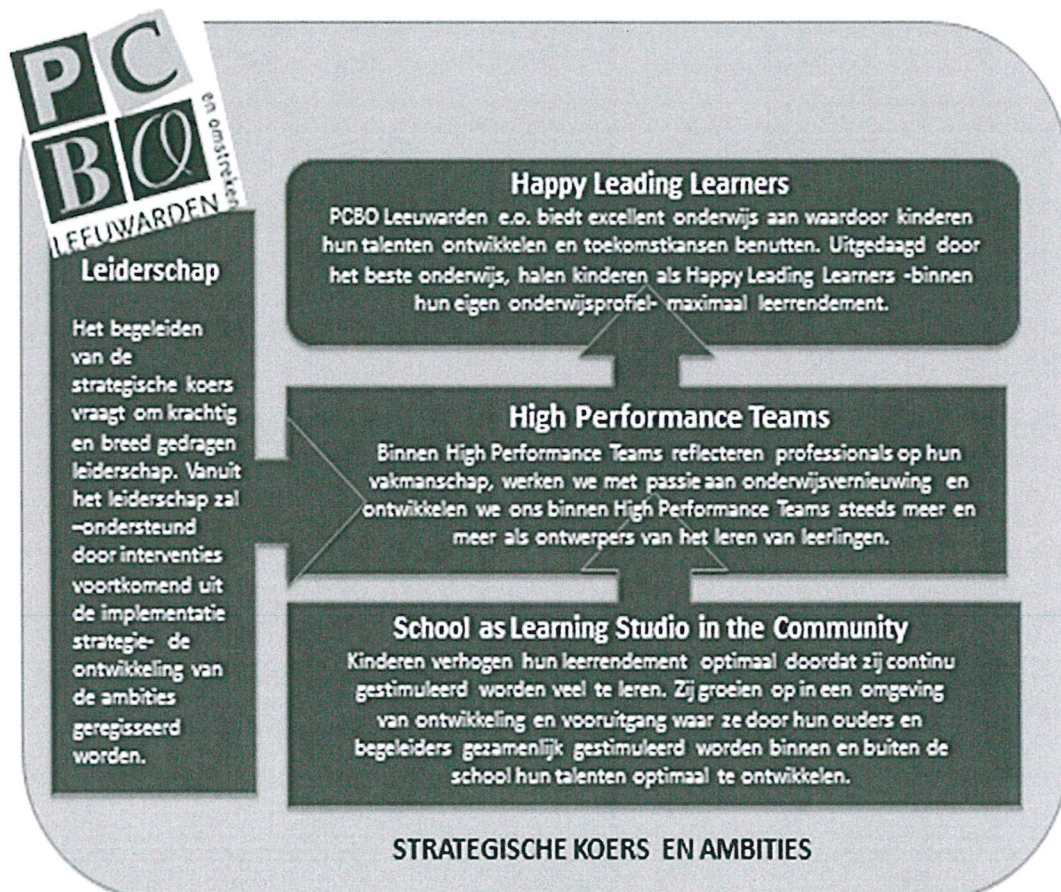
De uitdaging: PCBO Leeuwarden e.o. biedt excellent onderwijs waardoor kinderen hun talenten ontwikkelen en toekomstkansen benutten. Uitgedaagd door het beste onderwijs, halen kinderen als Happy Leading Learners binnen hun eigen onderwijsprofiel maximaal leerrendement.

2. High Performance Teams

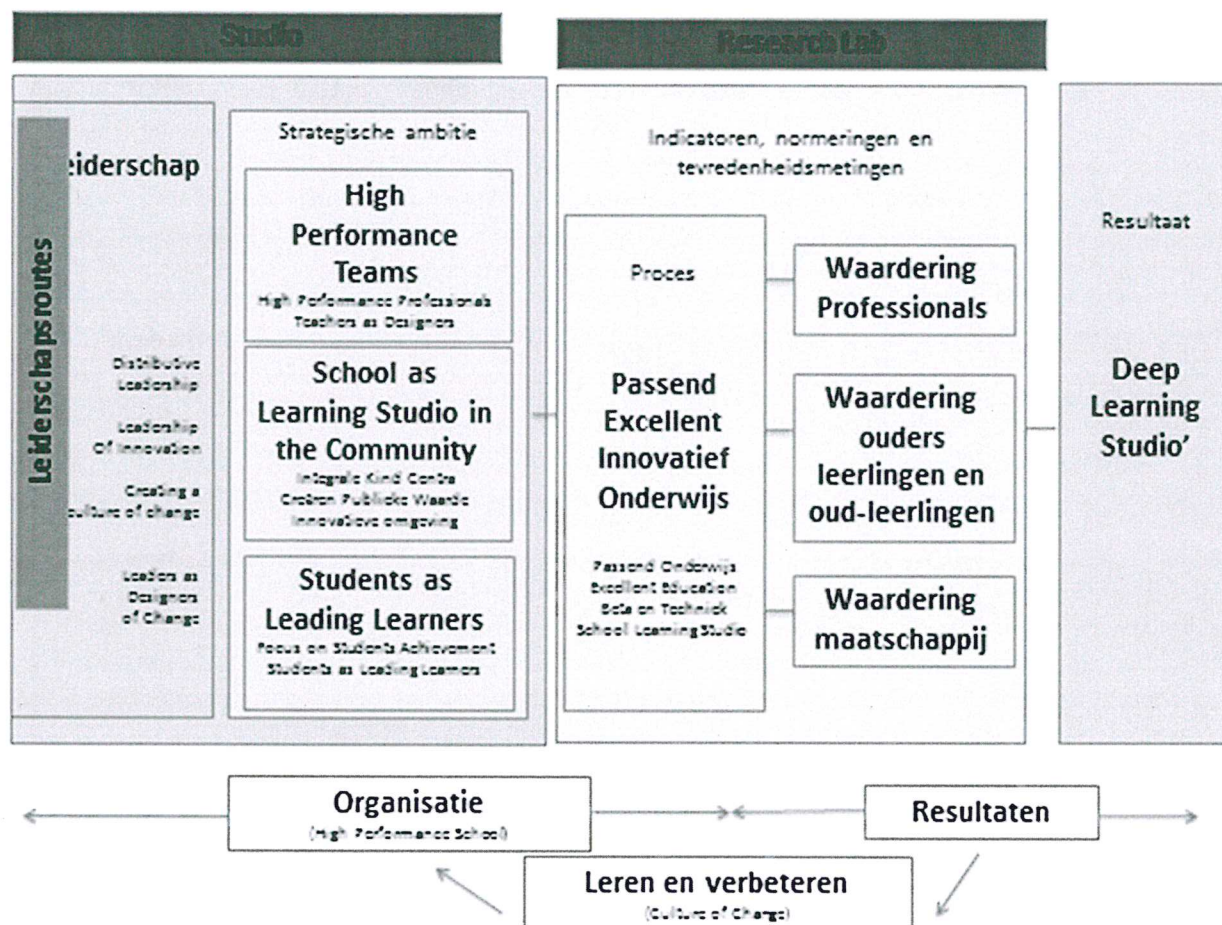
De uitdaging: binnen High Performance Teams reflecteren professionals op hun vakmanschap, ze werken met passie aan onderwijsvernieuwing en ontwikkelen zich tot de ontwerpers van het leren van leerlingen.

3. School as Learning Studio in the Community

De uitdaging: Kinderen verhogen hun leerrendement optimaal doordat zij continu gestimuleerd worden veel te leren. Zij groeien op in een omgeving van ontwikkeling en vooruitgang waar ze door hun ouders en begeleiders gezamenlijk gestimuleerd worden binnen en buiten de school hun talenten optimaal te ontwikkelen.

In schema de verbinding met het INK-model, de strategische speerpunten en het proces van de strategische ontwikkeling:

Hoofdstuk 4. Resultaten in 2018

PCBO

- Het Strategisch beleidsplan 2016-2019 is in 2015 vastgesteld. Ook voor 2018 hebben de scholen een vertaling gegeven in hun jaarplannen.
- De in 2015 opgestarte school voor hoogbegaafde kinderen is in een jaar gegroeid van 68 naar 108 leerlingen op 1 januari 2019.
- De vergadercyclus van het bestuur wordt mede ingericht op basis van het Bestuurlijk Toetsingskader.
- De volgende beleidsplannen zijn vastgesteld na instemming/positief advies GMR:

-AVG -

-Bouwbudgetten IKC

-Transitie van Vereniging naar Stichting

- Protocol Datalekken

-

22 januari 2018 het bestuur verleent toestemming om aannemers te selecteren voor de nieuwbouw Prins Mauritschool en Prins Constantijnschool.

30 januari 2018 De meerjarenbegroting 2018 is vastgesteld.

Arboplan 12 maart 2018

Maart 2018 Het Treasurystatuut is vastgesteld.

Maart 2018 WNT-opgave is vastgesteld.

Formatieplan 2018-2019 11 juli 2018

Actualisering functies Centrale Dienst 5 oktober 2018

- De vereniging is financieel gezond. Het resultaat over een ruime periode was in balans met de begroting. Een begroot negatief resultaat van € -347.582-- heeft uiteindelijk geleid tot een positief resultaat van € -76.500,-- .
- Het stafbureau van PCBO werkt op basis van beheersbare professionele werkprocessen.
- Op 1 januari 2017 heeft PCBO afscheid genomen van een administratiekantoor (Helder Onderwijs). Na een goed implementatietraject verzorgen onze eigen medewerkers sindsdien ook de salarisadministratie. We kunnen dit een professionaliseringsslag voor de stafmedewerkers van PCBO noemen. Met een maandelijkse dag coaching en begeleiding voor de salarisbetalingen zijn 2017 en 2018 goed verlopen. Zeker met de afbouw van deze begeleiding op termijn is er sprake van een relevante besparing. Op basis van een veranderend takenpakket in dit verband zijn de gerelateerde functies van de stafmedewerkers opnieuw gewogen. De FUWA is door Verus uitgevoerd na een zorgvuldig traject door de HRM-adviseur met de betreffende functionarissen.
- Inmiddels is de HRM-adviseur benoemd voor 4 dagen met een beleidsmatige opdracht inzake het personeelsbeleid en het voeren van verzuim-, loopbaan- en begeleidingsgesprekken met medewerkers van PCBO. Ook worden er diverse werkgroepen aangestuurd in het kader van cao, opleiden, het strategisch beleid, gesprekkencyclus en professionalisering. Met NHL/Stenden wordt samengewerkt in het kader van VSiO (opleiden in de school), met de ROC's betreffende de opleiding van onderwijsassistenten, met de beide opleidingen gezamenlijk betreffende leraarondersteuners. Er is beleid ontwikkeld voor leraren in de invalpool en om een aantrekkelijker en passend contract te bieden op alle niveaus. Ook worden andere organisatievormen verkend zoals unitonderwijs. De HRM-adviseur is voorzitter van sollicitatiecommissies voor directiefuncties.
- In september en oktober heeft de inspectie PCBO bezocht in het kader van het nieuwe toezicht op bestuursniveau. Daarbij zijn verificatiebezoeken op vier scholen afgelegd en is er op basis van eindresultaten een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. De uitkomst voor deze school, cbs De

Arke in Wirdum, was de beoordeling zeer zwak. Er is met daadkracht ingegrepen en met andere leidinggevende en een deels vervangen team werpt het werken met een focus op onderwijs via EDI vruchten af. De ouders zijn goed meegenomen in dit traject. Via een Plan van Aanpak wordt er aan kwaliteitsverbetering gewerkt en worden de resultaten verantwoord. In 2019 vindt in maart een tussenevaluatie plaats en eind juni een nieuw oordeel door de onderwijsinspectie. Het volledige rapport is inmiddels gepubliceerd op de site van de inspectie. In de nieuwsbrief van december 2018 voor leden en ouders heeft PCBO deze ontwikkeling gecommuniceerd.

- Privacy / AVG nog beschrijven.
- Het onderhoud op de scholen is ten minste conform de MOP uitgevoerd.
- Het bestuur heeft na de overname van De Sprankel in Stiens opnieuw bij de leden gepeild of de organisatiestructuur aan verandering onderhevig moet zijn: vereniging of stichting. Dit n.a.v. dalende betrokkenheid op verenigingsniveau. Er is groen licht voor onderzoek hiernaar. De uitkomst wordt 10 juni 2019 met de leden gedeeld tijdens de ALV.
- Per 1 januari 2018 maakt cbs De Sprankel in Stiens onderdeel uit van PCBO. Per 1 augustus 2018 is KNS De Reinbôge in Tersoal opgeheven. Een nieuwe school in de streek, samengesteld uit 3 kleine basisscholen, valt onder het bestuur van Palludara. De nieuwbouw van deze school in Sibrandabuorren volgt in de zomer van 2020. Beide trajecten zijn rechtmatig en zorgvuldig afgerond.
- In oktober 2018 is de school voor Hoogbegaafde leerlingen cbs Klaverblad verhuisd van Techum naar Zuiderburen. In hetzelfde schoolgebouw waar De Wynwizer is gevestigd. De school heeft daarmee een veel betere huisvesting gekregen. Mede op verzoek van de gemeente Leeuwarden hebben we hieraan meegewerkt. Hiermee werd de schoolontwikkeling in Techum ontlast. Het heeft ons goodwill opgeleverd. Het proces met de ouders van de HB-school was lastig. Met een vervoersregeling op kosten van de gemeente en goede afspraken over schooltijden en kinderopvang zijn we aan de meeste wensen van ouders tegemoet gekomen. Er is voor 2 jaar een akkoord met Proloog over deze locatie.
- Evaluatie binnen het bestuur over drie jaar HB-school heeft bestaansrecht als uitkomst gekregen. De school moet nu sterk doorontwikkelen. De verwachting is dat 140 leerlingen deze school zullen gaan bezoeken.

Happy Leading Learners

- Alle scholen geven invulling aan het versterken van de betrokkenheid van de leerlingen bij het bepalen van onderwijsdoelen.
- Een groter aantal scholen werkt met (culturele) portfolio's en/of kindgesprekken.
- De scholen hebben naast het aanbod van kennis ook aandacht voor vaardigheden die de leerlingen nu en later nodig hebben. In het aflopende strategisch beleidsplan staan ze als 21st Century skills (6 C's) beschreven.
- De opgestelde trendanalyses onderwijsrendement worden via het IB-netwerk, schoolbezoeken en audits met de scholen geanalyseerd.
- Onder andere met behulp van digitale middelen is er op onderdelen ook aandacht voor coöperatief en gepersonaliseerd leren.

High Performance teams (HPT)

- Alle scholen hebben een 'changeteam'. Daarmee krijgt gedeeld leiderschap vorm bij het inzetten van veranderingen.
- De HRM-adviseur brengt op het terrein van HPT bij elkaar en stelt beleid.
- PCBO heeft nu expertisegroepen op de thema's gedrag, het jonge kind, taal en rekenen.
- Daarnaast functioneren de PCBO-studio en het PCBO lab, conform het strategisch beleid, steeds beter. In deze groepen worden door leerkrachten schooloverstijgende ideeën ontwikkeld en kennis gedeeld en onderzocht op 'wat werkt'.
- Met regelmaat komen PCBO-netwerken samen op het gebied van zorg (ZAT en IB-ers) en ICT.

- Directeuren wisselen uit en leren van elkaar in een netwerkgroep IKC waarin ook medewerkers van Sinne Kinderopvang participeren.
- We werken met Stenden Hogeschool en schoolbesturen in het noorden samen in het project VSiO. Onze scholen worden opleidingsscholen waarbij leerkrachten worden geschoold als mentor en als onderzoeker.
- In 2018 zijn in goede samenwerking met de Friese Poort twee groepen praktijkleren gestart op de Dr. Algraschool en de Willem Alexanderschool. Samen opleiden van studenten als onderwijsassistent en als pedagogisch medewerker. Beide zijn nodig met het oog op het lerarentekort en de IKC-ontwikkelingen.
- 2018 is het vierde jaar waarin we begeleidingstrajecten aanbieden voor startende leerkrachten in de eerste drie salarisschalen, gegeven door interne deskundigen. Daarna kunnen leerkrachten een supervisietraject volgen bij onze interne deskundige.
- PCBO heeft vanuit eigen gelederen iemand voor WTF 0.4 aangesteld om startende leerkrachten op alle scholen te begeleiden en te volgen in hun ontwikkeling.
- Er is zorg over de status van het beroep van leerkracht en het lerarentekort. Het bestuur heeft in 2018 geen stakingsacties gesteund, maar wel aandacht gegeven aan de zorgen. O.a. via brieven naar leerkrachten en ouders en via de PO-raad.
- PCBO heeft een invalpoule van 11 FTE ingericht om voldoende mensen in te kunnen zetten. Bij pieken in de vervangingsnoodzaak zoals bij een griepgolf is er evengoed een probleem omdat er geen flexibele schil meer is om uit te kunnen putten. Voor het eerst worden er ongewenst, maar onontkoombaar incidenteel klassen thuisgehouden. De kwaliteit van het onderwijs komt door deze ontwikkelingen onder druk te staan. Daarbij gaat het om werkdruk en om spanning tussen kwaliteit en kwantiteit. Er is een protocol opgesteld voor de scholen dat gevolgd moet worden voordat een klas noodgedwongen wordt thuisgehouden.
- De strategische visie en kernwaarden PCBO zijn steeds leidend voor scholing en ontwikkeling op individueel en schoolniveau.

Schools as Learning Studio in the Community

- In het kader van Passend Onderwijs zijn er 2 coalitiebijeenkomsten (directeuren en IB-ers gezamenlijk) en bijeenkomsten van en met het Zorgadviesteam (ZAT) geweest. Vanaf eind 2018 spreken we van Ondersteuningsteam (OT).
- Scholen zoeken manieren om de rol van ouders in de school blijvend te versterken.
- De contacten met partners in de wijk worden onderhouden en versterkt in het kader van IKC-ontwikkeling, maar ook in de afstemming van onderwijs en zorg.
- De bouw van IKC Prins Maurits is in september 2018 gestart. Er was een gat tussen het bouwbudget van de gemeente en de aanbesteding (aannemer en technisch installatiebedrijf). Alle partijen hebben bijgedragen om het gat te dichten. Het bestuur heeft € 85.000 uit private middelen toegevoegd.
- De vernieuwbouw van IKC Prins Constantijn heeft flinke vertraging opgelopen i.v.m. ecologisch onderzoek en bezwaarprocedures van twee omwonenden. Het definitieve ontwerp is eerder het jaar vastgesteld. Door de vertraging en de bouwmarktontwikkeling zal ook hier het gemeentelijk bouwbudget niet toereikend zijn.

Bovenstaande resultaten zijn gericht beschreven op de 3 speerpunten in het SBP. Hieronder overige ontwikkelingen en behaalde resultaten.

Domein onderwijs en identiteit

Onderwijsinspectie

Zoals gemeld heeft de inspectie PCBO bezocht vanuit het nieuwe toetsingskader. Op kwaliteitszorg, verantwoording en dialoog scoort de organisatie voldoende en op kwaliteitscultuur goed! Betreffende continuïteit en rechtmatigheid zijn er geen risico's gesignaleerd

Hieronder de scores van de scholen in het kader van verificatie en kwaliteitsonderzoek:

Verificatieonderzoeken

	OP1	OP3	KA1	KA2	KA3
Dr Algra	V	V	V	G	
Klaverblad	V	V	V	G	V
JWF	G	V	V	G	V
Máxima	V	V	V	V	

- Alle indicatoren zijn als voldoende/goed beoordeeld
- Aandachtspunten zijn meegegeven
- Algemeen: breedte aanbod herkenbaar, cultuur goed
- Uitwerking kwaliteitscultuur verder dan aanbod en didactisch handelen (meer eigen keuzes school?)
- Scholen zijn erg tevreden over veranderingen

Onderzoek naar risico's

	OP1	OP2	OP3	SK1	OR1	KA1	KA2	KA3
Arke	V	V	O	V	O	V	O	O

- Te beperkte vooruitgang
- Belangrijke standaarden onvoldoende
- Zeer zwakke school
- Herstelonderzoek over jaar

ICT. Op het gebied van ICT is er een werkgroep ingesteld om processen en communicatie te versterken. Ook de aanschaf van tablets en Ipads worden op basis van een onderbouwing en visie op onderwijs beoordeeld. Er is ook een aanzet gedaan voor nieuw beleid. Dit loopt parallel met het nieuwe strategisch beleidsplan. Een ambulante directeur en een leerkracht die de Master L&I met ICT als in-steek volgt hebben hierbij een belangrijke rol gekregen. De laatste een ambulante dag voor bovenscholen PCBO. Ook is er extra geïnvesteerd in personeel voor systeembeheer (inhuur 3 dagen, eerst tot 1-8-2019).

Domein personeel en organisatie

- Aandacht voor registers voor directeuren en leerkrachten (registratie en professionaliseren). De schoolleiders hebben de professionaliseringsthema's 'Persoonlijk leiderschap', 'leidinggeven aan verandering' en 'eigentijds onderwijs' afgerond met begeleiding door CBE. Voor de leerkrachten hebben we ervoor gekozen niet mee te werken aan het aanleveren van gegevens voor het leraren-register. Alleen degenen die willen, daarvan worden de gegevens aangeleverd. Het is een politieke discussie over control. We nemen zelf de verantwoordelijkheid voor opleiden. Daartoe worden scholingsplannen gemaakt en in samenspraak met de directeuren POP's opgesteld. Het bestuur faciliteert scholing royaal. We registreren zelf.
-
- Zie verder wat onder 'Happy Leading Learners' en 'High Performance Teams' staat aangegeven.
- De salarisadministratie wordt naar tevredenheid door de Centrale Dienst per 1 januari 2017 zelf uitgevoerd met Raet als salarisverwerker.

Leerlingenaantallen

Op 1 oktober 2018 was het leerlingenaantal 3292. T.o.v. 2017 (3027) een stijging van 265 leerlingen. Daarbij zit toevoeging van cbs De Spankel als plus en de opheffing van KNS De Reinbôge als min verrekend. Het belangstellingspercentage voor de scholen in het stedelijk gebied van de gemeente Leeuwarden bedraagt ongeveer 34%.

Personeelsenquête

Al het vaste personeel heeft een enquête ontvangen m.b.t. formatieve wensen voor de komende (school)jaren en is bestemd voor het bestuursformatieplan. Wensen betreffende mobiliteit, taakomvang, (Spaar)BAPO/duurzame inzetbaarheid, scholing en functiemix kunnen hierin worden aangegeven. Tijdens de formatiebesprekingen zullen de uitkomsten van deze enquête worden meegewogen.

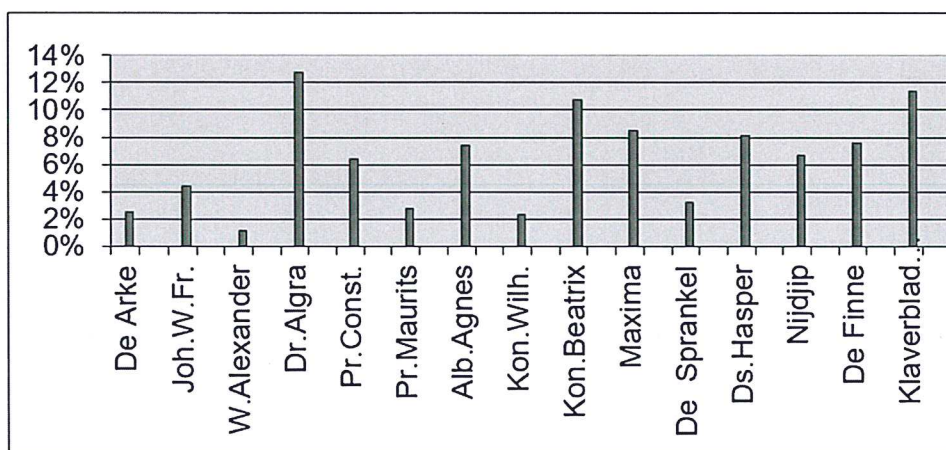
Arbeidsomstandighedenbeleid

Het in 2012 vastgestelde arbeidsomstandighedenbeleid functioneert goed in samenwerking met "Mens en Werk", onze Arbo-dienstverlener. Er wordt nu ook gebruik gemaakt van de Verzuimmanager. De casemanagers worden hiermee digitaal geattendeerd op te ondernemen acties. Ook zijn er begeleidingstrajecten en perspectiefgesprekken (uit)gevoerd in goed overleg met M&W.

Ziekteverzuim

Aangezien PCBO Leeuwarden e.o. vanaf 1 januari 2017 zelf haar salarisadministratie verzorgt, is dit maandelijks inzichtelijk. Net als de landelijke trend, zien ook wij ons ziekteverzuimpercentage stijgen. Of en hoeveel invloed de werkdruk hierop heeft, is moeilijk vast te stellen. Niet voor niets komt er echter wel extra geld voor de werkdrukregeling. Het totale ziekteverlof is nu 6,4%. T.o.v. het laatst

vermelde jaar een forse stijging van 2,2%.

Wachtgeld

Binnen de vereniging hebben we niet te maken met eigen wachtgelders.

Domein Financiën en Beheer

Doorlopende aandachtgebieden

- Inzet van middelen is gerelateerd aan kwaliteitsbehoud en verbetering;
- We zetten middelen verantwoord in; budgetten worden in lijn met het strategisch beleid ingezet;
- Alle medewerkers zijn binnen hun verantwoordelijkheid financieel bewust, alert op kansen in zowel baten als kosten;
- De inzet van de financiële middelen is onderbouwd door de geformuleerde doelstellingen;
- Uitgaven conform de vastgestelde begroting op bestuurs- en schoolniveau;
- Financiële managementrapportages voor bestuur en management;
- Bij een dreigende budgetoverschrijding wordt tijdig gecommuniceerd;
- Binnen een sluitende begroting en de kaders van dit strategisch beleid is er financiële en formatieve vrijheid voor de scholen;
- We stimuleren creativiteit en ondernemerschap;
- Rentmeesterschap (verantwoord ondernemerschap);
- Cyclisch vervangen van lesmethoden conform meerjaren investeringsplan;
- Cyclisch meerjarenoverzicht leveren betreffende kosten en afschrijving OLP, ICT, huisvesting (onderhoud) en meubilair;
- Met gemeente afstemmen over (visie op) onderwijshuisvesting: onderhoud (meerjarenplanning), huisvestingsaanvragen, subsidieaanvragen, nieuwbouw en beheer;
- Initiatieven voor extra inkomsten;
- Besparing op contracten via de Onderwijs Inkoop Groep (OIG).

Specifiek

Verantwoording begroting via kwartaalcijfers

Elk kwartaal wordt het bestuur voorzien van cijfers omtrent de exploitatie van de vereniging. Deze cijfers worden met de directeur-bestuurder besproken. In december/januari wordt een resultaatvoorspelling voorgelegd aan het THB. In november/december wordt de begroting van het volgend jaar besproken en vastgesteld.

Prestatiebox

De ontvangen middelen "Prestatiebox" van uiteindelijk € 180,07 per leerling worden volledig ingezet waarvoor ze oorspronkelijk ontvangen werden. Het deel professionalisering voor directeuren en leerkrachten worden bovenschools ingezet voor het High Performance / Deep Learning traject en voor de (bovenschoolse)scholingstrajecten en het scholingsaanbod. De delen opbrengstgericht werken en cultuur krijgen een besteding op schoolniveau. In totaliteit gaat het hier om € 585.000,-- (op basis van 1 oktober 2017!!)

Passend Onderwijs

Vanaf augustus 2014 ontvangt het bestuur via het SWV Passend Onderwijs Fryslân een bekostiging voor Passend Onderwijs. Het verwachte budget is meegenomen in de begroting van 2018. Van het budget worden de personeelsleden van het bovenschools zorgteam, de ambulante begeleiding vanuit het SBO, de doorlopende rugzakken en nieuwe zorgaanvragen bekostigd. Daarnaast ontvangen alle scholen een bekostiging zorg à € 100,- per leerling. De scholen verantwoorden de inzet hiervan die voornamelijk bedoeld is voor de inrichting van de lichte zorg. Doordat we op aflopende contracten konden besparen hebben we vanaf 1 augustus 2017 iemand benoemd voor 3 dagen orthopedagogiek. Met de deskundigen van het ZAT is in het schooljaar 2017-2018 gestart met Handelingsgerichte procesdiagnostiek (HGPD). Dit heeft vooral als doel om veel meer preventief te kunnen werken in plaats van curatief. De deskundigheid in het ZAT kan dan begeleidend en ondersteunend worden ingezet met

grote ouderbetrokkenheid. In 2018 is dit versterkt en is er voor de scholen een HGPD handboek opgesteld. Het boek van Noëlle Pameijer is daarbij een mooi fundament. De scholen hebben een of meer exemplaren gekregen. Het bestuur en de GMR zijn hierbij ook betrokken.

Met de gemeente Leeuwarden wordt onderzocht of de structuur rondom de scholen kan worden versterkt. Een betere afstemming en samenwerking tussen school, wijkteams en jeugdzorg moet het resultaat zijn. Er moet effectiever en efficiënter worden gewerkt. In dit kader zal de Prins Mauritssschool meedoen met een pilot. De andere koepels doen ook met een school mee. De sollicitatieprocedure voor een zgn. jeugdondersteuner heeft in 2018 plaats gevonden. De gemeente neemt 2/3 van de kosten voor haar rekening en het schoolbestuur 1/3. Start uitvoering in 2019.

Taalklassen

Samen met Proloog (openbaar onderwijs in de gemeente Leeuwarden) vangen we kinderen van nieuwkomers met een taalprobleem op in de taalklas. Het betreft leerlingen die bij een Leeuwarder school zijn aangemeld, maar nog geen of nauwelijks Nederlands spreken of kinderen die via vluchtelingenwerk in Leeuwarden zijn geplaatst. Gedurende maximaal 2 jaar wordt hard gewerkt aan de taalontwikkeling in het Nederlands. Uiteraard is ook aandacht voor andere vakken. Leerkrachten en onderwijsassistenten van beide organisaties werken in de taalklassen. Omdat de taalklas onder Proloog valt (OBS De Eestroom) zijn onze medewerkers daar gedetacheerd.

Kritische noten bij de Rijksbekostiging

- Terugloop budgetten voor aandachtwijken.
- De bekostiging voor het onderwijs in de aandachtwijken loopt zorgelijk terug. Er wordt minder geld ontvangen door de aangepaste gewichtenregeling en de daarmee weer samenhangende impulsregeling. De problematiek in deze wijken neemt echter toe en ook de stijgende armoede is een gegeven. Pas in 2019 komt er een nieuwe bekostigingssystematiek voor onderwijsachterstanden.
- Eigentijds onderwijs
- De bekostiging voor eigentijds onderwijs blijft ver achter. Scholen willen graag meer gebruik maken van digitale leermiddelen. Alle verwante kosten drukken ook op het beschikbare budget.
- De bekostiging voor het PO moet omhoog. De PO-raad brengt dit namens haar leden onder de aandacht van de politiek. Maar de actiebereidheid bij onderwijspersoneel zelf is gegroeid.
- Salariëring loopt achter.

VvE's brede scholen in Akkrum en Grou

De brede scholen in Akkrum en Grou zijn op 1 januari 2013 in gebruik genomen. Beide brede scholen kennen een Vereniging van Eigenaren (VvE). PCBO Leeuwarden e.o. voert de financiën van beide VvE's. Partners zijn het openbaar onderwijs, resp. De Basis en Proloog, en de Stichting Kinderopvang Friesland (SKF).

Inzet werkdrukmiddelen

De in 2018 ontvangen middelen voor werkdrukvermindering zijn ingezet zoals bedoeld. De budgetten zijn bij de scholen bekend gemaakt en in samenspraak met team en MR heeft dit geleid tot een bestedingsplan. Na goedkeuring van het bestuur zijn de budgetten ingezet.

In 2018 zijn de extra werkdrukmiddelen, 180K, ingezet voor extra personeel.

Plannen werkdrukakkoord 2018-2019

Brinnr.	Naam school	Bedrag	Besteding/inzet
04DG	De Finne	13.066	Leerkracht voor 1 dag
04MS	Nijdijs	23.021	Leerkracht voor 2 dagen
05UW	De Arke	7.778	Ondersteuning in alle klassen
09UD	De Sprankel	40.287	Leerkracht voor 3 dagen, materieel
12QC	Johan Willem Frisoschool	44.798	Personeel, OP of OOP
12QC1	Klaverblad HB	9.177	Onderwijsassistent voor 2 ochtenden
13IR	Willem Alexanderschool	47.598	Onderwijsassistent, 1x14 dagen leerkracht
14QA	Dr. Algraschool	50.398	Ambulante tijd ICT en tablets
15AH	Prins Constantijnschool	28.155	Onderwijsassistent of conciërge
15BD	Ds. Hasperschool	26.599	Onderwijsassistent, materieel
15IV	Prins Mauritschool	30.799	Vakleerkracht bewegingsonderwijs 0,5 FTE
15NV	Albertine Agnesschool	26.755	Onderwijsassistent in de OB en de BB
15OK	Koningin Wilhelminaschool	59.265	Onderwijsassistent op beide lokaties
15SW	Koningin Beatrixschool	36.243	Leerkracht in de BB, extra uren IB
27NL	Máximaschool	62.064	Inzet leerkracht en vakdocent bewegingsonderwijs

WGA (de Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten)

M.i.v. 1 juli 2013 is PCBO Leeuwarden e.o. eigen risicodragers m.b.t. de WGA.

Werkkostenregeling

De WKR-invoering is ingegaan per 1 januari 2016. Er is in 2014 beleid vastgesteld na instemming van de personeelsgeleding van de GMR (PGMR).

Eigen Risicodragerschap (ERD) Vervangingsfonds

Sinds 1 augustus 2016 is PCBO Leeuwarden e.o. eigen risicodragers voor vervanging geworden. Vervanging van een zieke leerkracht loopt niet meer via het Vervangingsfonds waarvoor eerder premie werd afgedragen. Het geld dat met de premieafdracht was gemoeid, wordt nu besteed aan de vervanging. Bij een ziekteverzuim tot 5% zal dit positief uitwerken voor de exploitatie. Jaarlijks zal het bedrag dat wordt bespaard (ziekteverzuim < 5%) worden toegevoegd aan een personele reserve. Indien het omgekeerde het geval is, zal een bedrag aan deze reserve worden onttrokken.

Domein Materieel en Huisvesting

Doorlopende aandachtgebieden

- Met gemeente afstemmen over (visie op) onderwijshuisvesting; brede scholen en IKC's;
- De scholen en hun omgeving zijn fysiek veilig;
- Schoolgebouwen zijn aantrekkelijk en schoon;
- Gebruik van up-to-date (nieuwste inzichten gerelateerd aan eigen visie) lesmateriaal;
- Aanwezigheid meerjarenonderhoudsplanung (MOP):
 - De huisvesting past bij het schoolconcept en voldoet aan onderwijskundige eisen;
 - Huisvesting is kindvriendelijk, veilig en verzorgd;
 - De school biedt een uitdagende en leerrijke omgeving;
 - Middelen (voor onderwijs, ICT, meubilair) zijn eigentijds en stellen in staat tot eigentijds onderwijs;
 - Geen relevante klachten/calamiteiten gerelateerd aan huisvesting/veiligheid;
 - Ondernemerschap.

Specifiek

- Onderwijshuisvestingsbudgetten onderhoud volledig naar schoolbesturen (2015); In verband hiermee vaststellen nieuwe huisvestingsverordening gemeenten.
- Sinne Kinderopvang heeft een gebiedsmanager aangesteld voor PCBO. Dit is een goede ontwikkeling en helpt ons de goede gesprekken te voeren rond de IKC-ontwikkelingen.
- Borging en vormgeving IKC's de Kinderkoepel (Kon. Beatrixschool) en JWF (2016).
- Voorbereidingen starten voor de nieuw te bouwen IKC's Prins Mauritschool (2019), de Prins Constantijnschool (2020) en de Albertine Agnesschool (2021), conform het vlekkenplan van de gemeente Leeuwarden, opgesteld door de schoolbesturen. Er is in overleg akkoord gegaan met een jaar vertraging. PCBO is bouwheer.
- Gesprek over een nieuw IKC in de nog te bouwen wijk Middelsee in Leeuwarden-Zuid.
- Aandacht en toezegging financiële middelen voor de Dr. Algraschool (aanpassing tot IKC) en voor de doorontwikkeling woningbouw en scholen in Zuidlanden.
- De scholen zijn aangepast conform de meerjarenonderhoudsplanung (MOP), maar er is waar nodig meer geïnvesteerd om scholen aantrekkelijk te houden.

ICT

Alle lokalen zijn al een aantal jaren voorzien van digitale schoolborden. Wanneer deze aan vervanging toe zijn, wordt er nu voor touchscreens gekozen. In december 2015 is er een beleidsstuk opgesteld betreffende het gebruik van tablets. PCBO heeft in 2015/2016 631 tablets aangeschaft voor de scholen als een impuls voor eigentijds onderwijs. De scholen hebben een inhoudelijke aanvraag gedaan met het gewenste aantal. In januari 2016 was er een lanceringsbijeenkomst. Er is een ICT-kerngroep samengesteld om kennis in te brengen en te delen met betrekking tot het werken met tablets. Uitgangspunt is dat we technologie in ons onderwijs inzetten en gebruiken als middel. Het biedt mogelijkheden voor coöperatief en gepersonaliseerd leren. Dit moet gepaard gaan met een duidelijke pedagogische en didactische visie. Al eerder heeft PCBO flink geïnvesteerd in de aanleg van een professioneel en gecertificeerd wifinetwerk. Na opstartproblemen op het gebied van de hardware, oplaadkosten en een dekkend Wifinetwerk krijgt de implementatie binnen het onderwijs goed vorm. Er wordt gewerkt aan een nieuw ICT-beleidsstuk (gestart in 2018). In 2018 heeft bij een aantal scholen ook de eerste vervanging van tablets plaats gevonden. De scholen hadden daarbij binnen een vastgesteld budget meer keuzevrijheid.

Meerjarenonderhoudsplanung (MOP)

Begin 2018 is door Sweco voor een groot aantal scholen een nieuwe Mop gemaakt. PCBO Leeuwarden e.o. is ook voor het buitenonderhoud van de schoolgebouwen verantwoordelijk, daar waar de gemeente dit eerst was. Voor de scholen die binnenkort worden verbouwd of waar nieuwbouw plaatsvindt, is dit achterwege gelaten. Aangezien Proloog het onderhoud voor VvE Grou en De Basis dit voor VvE Akkrum verzorgt, is voor deze scholen door andere bedrijven een MOP gemaakt

Bekostiging buitenkant gebouwen

We hebben ons verdiept in de consequenties van de verschuiving van de onderwijshuisvestingsbudgetten rechtstreeks naar de schoolbesturen per 2015 (i.p.v. "via" de gemeente). Het MOP geeft aan dat we geen achterstand kennen en er geen grote risico's worden verwacht. Het THB heeft een meerjarenoverzicht beoordeeld.

Domein Communicatie en Kwaliteit

Doorlopende aandachtgebieden

- Het strategisch beleidsplan 2016-2019 heeft een breed draagvlak binnen de organisatie ("we spreken dezelfde taal");
- Functioneringsgesprekken en beoordelingsgesprekken (conform vastgestelde gesprekkencyclus met gebruik van Ik-Zo);
- Reflectiegesprek toezichthoudend bestuur op eigen functioneren;

- Binnen de gehele organisatie wordt systematisch gewerkt aan verbetering en vernieuwing: op alle terreinen en op alle niveaus wordt gewerkt volgens de Plan Do Check Act cyclus (PDCA) en door middel van integraal beleid (onderdeel jaarplannen en jaarverslagen);
- Uniforme formats jaarplannen en jaarverslagen op bestuursniveau (model 2010-2011);
- Trendanalyses vanuit jaarverslagen vertalen in borging en verbeterpunten;
- Positief oordeel inspectie (basisarrangement regulier toetsingskader inspectie);
- De scholen voeren een actieve ledenwerving voor de vereniging (groei ledental);
- Uniforme en herkenbare huisstijl van PCBO Leeuwarden (banier, logo, briefpapier, advertenties, website);
- Aantal malen bestuur en individuele scholen positief in de media (min. 2 keer per jaar);
- Nieuwsbrief bestuur voor personeel en leden (2 x per jaar).

Specifiek

- Inhoud blijven geven aan ouderbetrokkenheid: zoeken naar vormen in de context van de scholen om ouders als belangrijke partners te betrekken.
- PR op bestuurs- en schoolniveau, continueren advertorials en folders conform format.
- Dezelfde huisstijl voor websites scholen ('Groepenplein').
- De algemene huisstijl van PCBO wordt herzien (2018)
- Vensters PO vullen en controleren.

HRM-adviseur

In 2016 is er voor 2 dagen per week een HRM-adviseur aangesteld. De belangrijkste taken zijn: implementatie van de cao, begeleiden kwaliteitstrajecten, het voeren van loopbaangesprekken en van begeleiding/coachgesprekken. Per 1 augustus 2018 is deze functie opgeplust naar 4 dagen.

Verus (voorheen Besturenraad) en PO-Raad

Om te kunnen participeren in en invloed te hebben op onderwijsontwikkelingen op landelijk niveau, is PCBO Leeuwarden e.o. lid van zowel Verus als de PO-Raad.

CBO Fryslân

Om te kunnen participeren in en invloed te hebben op onderwijsontwikkelingen op provinciaal niveau, is PCBO Leeuwarden e.o. lid van CBO Fryslân, het Friese netwerk voor PC-onderwijs. De directeur-bestuurder is per 1 augustus 2014 voorzitter van deze coöperatie. PCBO ontvangt hiervoor een vergoeding van CBO Fryslân van 2 uur per week.

Ontwikkelingen als gevolg van interne en externe kwaliteitszorg

De scholen van PCBO Leeuwarden e.o. verantwoorden hun kwaliteit op de navolgende wijze:

1. Het schoolplan; het bestuur beoordeelt de school vooral op
 - a. De sterkte-zwakke analyses op de terreinen leerstofaanbod, kwaliteitszorg, personeelsbeleid, zorg en begeleiding, primair proces
 - b. De meerjarenplanning van de beleidsvoornemens, m.n. op onderwijskundig terrein
2. Het schooljaarplan: het bestuur beoordeelt de school vooral op de planmatige vertaling van het schoolplan in **Specifieke, Meetbare, Acceptabele, Realistische** en **Tijdgebonden** doelen.
3. Het jaarplan strategisch beleid (als afgeleide van het 'Strategisch Beleidsplan PCBO Leeuwarden e.o.): de directeur-bestuurder evalueert met de schooldirecties de realisatie van de jaarlijkse doelstellingen
4. Het schooljaarverslag; het bestuur beoordeelt de school vooral op:
 - a. de realisering van de onderwijskundige doelen van het jaarplan
 - b. de analyse van de opbrengstgegevens (trendanalyse)
 - c. de vertaling van a. en b. in bijstellingen van het beleid, zoals geformuleerd in schoolplan en jaarplan

5. Kwaliteitskaarten, in een cyclus van 4 jaar gehanteerd. Het bestuur beoordeelt de school tenminste op de domeinen: didactisch handelen, afstemming, zorg en begeleiding, onderwijstijd en leerstofaanbod.
6. 3-jaarlijkse enquêtes onder ouders, personeel en leerlingen, waarin feedback wordt gegeven op het onderwijs en de geboden 'diensten'
7. Een jaarlijks schoolbezoek van de directeur-bestuurder waarbij:
 - a. over het onderwijs en de geboden 'diensten' feedback wordt gevraagd door directeur, Intern Begeleider, een personeelsgeleding (het eerste jaar) of een vertegenwoordiging van ouders (het tweede jaar)
 - b. alle hierboven genoemde documenten de basis zijn voor de bewaking van de kwaliteit van het onderwijs en de geboden diensten
8. Een jaarlijks schoolbezoek van de zorgcoördinator waarbij een oordeel wordt gevormd over de opbrengsten en de zorgcyclus a.d.h.v. vragenlijsten. Het waarderingskader van de inspectie is daarbij leidend.
9. Bij risico's:
 - a. Een 'Plan van Aanpak' en 3 maandelijksse rapportage over de verbeteringen
 - b. Halfjaarlijkse rapportage over de tussentijdse opbrengsten

Toegankelijkheid van de instelling

De scholen staan open voor alle ouders die hun kind willen aanmelden. Er wordt een intakegesprek gehouden en daarbij wordt ook verteld hoe er vorm gegeven wordt aan de identiteit van de school. Met het invullen en ondertekenen van het inschrijfformulier conformeren de ouders zich aan de grondslag van de school. Ouders krijgen ook informatie over de vereniging en over het lidmaatschap.

De afhandeling van klachten

De vereniging heeft een klachtenregeling. In de schoolgidsen van de scholen wordt hiervan melding gedaan. Ook staan hierin de gegevens van de contactpersonen, de vertrouwenspersonen en de vertrouwensinspecteur. Er zijn in 2018 geen officiële klachten rechtstreeks bij het bestuur binnengekomen.

Ontwikkelingen bij of in relatie met verbonden partijen

De partijen waarmee PCBO het meest te maken heeft en samenwerkt zijn de gemeenten Leeuwarden, Súdwest-Fryslân (voor het laatst in 2018) en Heerenveen, het Voortgezet Onderwijs, Amaryllis, Kinderopvangorganisaties en samenwerkingsverband Passend Onderwijs.

De relatie met de gemeenten is goed. Zeker ook met de gemeente Leeuwarden waar PCBO het meest mee van doen heeft. Er is in breder verband overleg over de lokaal educatieve agenda (LEJA) en over huisvestingszaken (OOGO). De gemeenten zijn ambitieus, maar tegelijkertijd merken we ook dat er bezuinigd wordt.

De scholen hebben alle een relatie met Amaryllis. Vooral in wijkverband zijn er contacten via de sociale wijk-, gezins- en schoolteams.

Er wordt op de meeste locaties intensief samengewerkt met Kinderopvang en Peuterspeelzalen. Een aantal brede scholen wil door ontwikkelen tot Integraal Kindcentrum met één organisatievorm, een doorgaande leerlijn en een gezamenlijk pedagogisch concept.

Themadagen

Al het personeel van de vereniging kan elkaar ontmoeten op 3 momenten in een schooljaar. Bij de opening van het schooljaar, bij de Kerstborrel en tijdens de themadag, jaarlijks op de eerste woensdag in maart. In 2018 was het thema 'Een golf van inspiratie' en werd deze dag gehouden op de Máxima-school en in de Harmonie. 's Morgens was er een Learning Fair waarbij scholen in marktvorm hun tops presenteerden aan elkaar. 's Middags gaf Annette Dölle een lezing n.a.v. haar amuse vooraf aan haar boekje 'Nooit af'.

Hoofdstuk 5. Ontwikkelingen 2019

Bestuurlijk

- Het Toezichthoudend Bestuur houdt contact met het werkveld door aan de hand van een Roadshow scholen te bezoeken. Daarnaast zijn er conform een aangepast GMR-reglement contacten met de GMR.
- In februari 2019 is het thema van de PCBO-themadag 'Look@me' met o.a. Luc de Wulf over talenten: hoe kijk je naar kinderen; leerkrachten geven via de werkvorm wereldcafé input voor het nieuwe Strategisch Beleidsplan op 7 thema's; een afsluiting met Jan-Jaap van der Wal, cabaretier en tevens oud-leerling.
- Basisschool De Sprinkel in Stiens krijgt een nieuwe directeur per 1-8-2019.
- Basisschool De Arke in Wirdum moet trapsgewijs weer op voldoende niveau komen.
- De nieuwe en gesplitste opheffingsnorm voor de gemeente Leeuwarden moet op betekenis voor PCBO nader geanalyseerd worden. (Stad 153, platteland 45.)
- De nieuwe Ondersteunerscoördinator/onderwijskundige voor PCBO en de HRM-adviseur hebben een belangrijke rol bij het opstellen van het nieuwe SBP 2019-2023.
- Er wordt gewerkt aan een functiebeschrijving en functiebeoordeling voor een IKC-directeur.

Op het gebied van onderwijskundige ontwikkelingen

- De concepten High Performance en Deep Learning evalueren en wat gaat mee naar de nieuwe planperiode.
- De speerpunten uit het strategisch beleid, Happy Leading Learners, High Performance Teams en School as Learning Studio in the Community, worden geëvalueerd en wat gaat mee naar de nieuwe planperiode.
- Passend Onderwijs wordt verder uitgewerkt met de gemeente, met de andere onderwijskoe-pels en binnen het Ondersteuningsteam team. Er is een verlegging van curatief naar preventief werken. Op gemeentelijk niveau wordt de Integrale Kindaanpak verder uitgewerkt. Ook de steunstructuur rondom de scholen moet worden versterkt en we participeren met de Prins Mauritschool in een pilot met de aanstelling van een Jeugdondersteuner. Het project heet 'Samen sterker, Samen sneller'.
- Uitrol van het goedgekeurde beleid Passend Onderwijs en het handboek HGPD.
- De school voor hoogbegaafde kinderen (Klaverblad) wordt ondersteund door het zorgadvies-team. Het beleid krijgt vorm en de leerkrachten worden verder geschoold. De school zal gestaag verder groeien op de huidige locatie.
- Aandacht voor talentontwikkeling, wetenschap en techniek en bevorderen leesplezier bibliotheek. In de Blokhuispoort worden extra mogelijkheden hiertoe geboden.
- Parallel aan het SBP wordt het ICT-beleidsplan geschreven.
- Het versterken van het Cultuuronderwijs i.s.m. de cultuurcoaches van Kunstkade heeft de aandacht ook met het oog op de Legacy van Culturele Hoofdstad LF2018.
- We zetten de Prestatiebox weer in voor de voorheen geoormerkte doelen: professionalisering, opbrengstgericht werken en cultuur op schoolniveau.
- De Kwaliteitskaarten worden conform de afgesproken cyclus behandeld.
- We werken met Sinne KO aan verdere uitwerking van het inhoudelijk concept voor diverse "Kindcentra". Er worden t.b.v. versterking profiel/projecten in het kader van 'Kansen voor kinderen' middelen aangevraagd bij de gemeente.
- De scholen participeren in de weekendschool en zomerschool.
- Er wordt vanuit verantwoordelijkheid aandacht gegeven aan de actuele ontwikkelingen betreffende armoede, segregatie en kansenongelijkheid.
- Met het VO wordt het gebruik van de Plaatsingswijzer geëvalueerd, ook in het kader van de discussie over een dubbeladvies.
- Benchmark en aandacht voor (eind)resultaten op basis van de gestelde doelen.
- Aandacht voor een positieve attitude in het onderwijs betreffende duurzaamheid.

Op het gebied van Personeelsbeleid

- Implementatie afgesproken onderwijskundige ontwikkelingen. Het inzetten hierbij van gedeeld leiderschap via de changeteams. Verkenning van de mogelijkheden om met Professionele Leergemeenschappen (PLG's) te gaan werken.
- Participatie in en verbinding tussen de kennisgroepen PCBO-studio en PCBO-lab.
- Structuur geven aan de kennisgroepen op de thema's gedrag, het jonge kind, rekenen en taal.
- Aandacht geven aan het ontwikkelingsperspectief van personeel via loopbaangesprekken, mobiliteit en de cao-mogelijkheden.
- Versterking van het werken met een nieuw competentiemodel. De gesprekkencyclus en het volgen van leerkrachten worden hiermee ondersteund. Dit wordt uitgebreid met een model gesprekscyclus voor directeuren.
- Uitwerking van het vervangingsbeleid en invalpoules Ook in relatie met het lerarentekort.
- In het kader van het lerarentekort: anders organiseren op school en sterke verbindingen met PABO en ROC's. Beleid opleiden en inzet van zij-instromers.
- Invulling geven aan het werkdrukakkoord waarvoor na 2018 extra middelen beschikbaar komen per 1-8-2019. Elke school, maakt hiervoor in samenspraak met de P-MR weer een inzettingsplan. Het bestuur beoordeelt.
- Aanstellingen van tenminste WTF 0.6 (akkoord bestuur en GMR).
- Uitbouwen samenwerking met de Pabo van Stenden (VSiO). De scholen van PCBO worden opleidingsscholen en personeelsleden worden hiervoor geschoold.
- Tweedejaars studenten onderwijsassistent en pedagogisch medewerker van de Friese Poort op de Willem Alexanderschool en de Dr. Algraschool evalueren en wellicht doorzetten.
- Continueren van de begeleidingstrajecten voor startende leerkrachten en invallers die zich aan PCBO verbinden.
- Adequate en relevante scholingstrajecten op alle niveaus.
- Voor de scholing van personeelsleden wordt een scholingsplan per school opgesteld.

Op het gebied van huisvesting

Het onderhoud op de scholen wordt uitgevoerd conform de meerjarenonderhoudsplanung (MOP).

De nieuwbouw van IKC's van PCBO vindt plaats conform het vlekkenplan van de gemeente Leeuwarden. Hierbij gaat het om de Prins Maurits, Prins Constantijn en Albertine Agnes.

Verder voorsorteren op een geheel nieuw te starten kindcentrum in de nog te ontwikkelen wijk Middelsee in Leeuwarden-Zuid.

Aandacht voor duurzaamheid en circulair bouwen bij nieuwbouwtrajecten.

De school voor hoogbegaafde kinderen in Techum heeft een tijdelijk onderkomen. Dit jaar wordt onderzocht waar dit onderwijs wordt voortgezet.

Op het gebied van de maatschappelijke positie

Het vergroten van ouderbetrokkenheid en -participatie blijven aandacht vragen.

Andere doorlopende aandachtspunten zijn:

Transparantie en communicatie.

Relevante gesprekspartner zijn met gemeente en andere partijen/partners. WE hebben ze betrokken bij het nieuwe SBP (input op de thema's identiteit, samenwerking en kansengelijkheid).

Sterke betrokkenheid met de omgeving van de scholen.

Goede relatie met de onderwijsinspectie.

Ondernemerschap.

Op het gebied van PR

Blijvende aandacht voor een nieuwe eenduidige huisstijl scholen PCBO Leeuwarden e.o.

Duidelijke en zichtbare uitstraling PCBO Leeuwarden e.o. Goede PR en representatie. De prognoses van de leerlingaantallen zijn stabiel.

Op het gebied van leerlingenaantallen

De prognoses van de leerlingaantallen zijn stabiel (zie hieronder). Deze leerlingenaantallen zijn gebaseerd op de cijfers die door de gemeente Leeuwarden zijn verstrekt, per wijk en buurt. Vervolgens zijn a.d.h.v. deze cijfers belangstellingspercentages berekend per school en losgelaten op de daadwerkelijke aantallen kinderen van 0 t/m 3 jaar. Hierdoor ontstaat een redelijk exact beeld van het aantal kinderen dat mogelijk de school gaat bezoeken. Gelet op het feit dat PCBO Leeuwarden in de nog te bouwen wijk Middelsee als eerste een school mag starten, zal het totaal aantal leerlingen voor de vereniging redelijk constant blijven. Dit is in het overzicht van de aantallen niet meegenomen.

Gezien de gezonde financiële positie van de vereniging (zie deel financieel beleid) ziet het bestuur de toekomst dan ook met vertrouwen tegemoet.

	OB	BB	Totaal
2019-2020	1624	1668	3292
2020-2021	1586	1706	3292
2021-2022	1519	1740	3259
2022-2023	1492	1729	3221

Gelet op bovenstaande leerlingenaantallen zijn de te verwachten bedragen voor de Rijksbijdrage personele bekostiging bijgesteld op basis van onder/bovenbouw. Of dit daadwerkelijk van invloed is op het totaal aantal groepen valt te betwijfelen, vandaar dat gekozen is om de personele lasten hetzelfde te houden. Er is geen rekening gehouden met een hogere GGL, inflatie of een CAO-wijziging. Indien dit het geval is zal namelijk ook de bekostiging stijgen.

Op het gebied van personele ontwikkelingen

	2018	2019	2021	2022
Aantal leerlingen	3292	3292	3259	3221
Per. Bezetting in FTE				
Management	24	24	24	24
Onderwijzend	190	187	185	180
Ondersteunend	21	25	27	30

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de waardering van de in de balans getoonde posten of het resultaat.

Op het gebied van financiën

	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
BATEN				
RIKSBIJDRAGE	€ 18.458.358	€ 18.489.026	€ 18.382.377	€ 18.237.973
OVERIGE BIJDRAGE	€ 113.000	€ 115.000	€ 120.000	€ 125.000
PRIVATE BATEN	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
FINANCIËLE BATEN	<u>€ 3.000</u>	<u>€ 3.000</u>	<u>€ 3.000</u>	<u>€ 3.000</u>
TOTALE BATEN	€ 18.582.358	€ 18.615.026	€ 18.513.377	€ 18.373.973
LASTEN				
PERSONELE LASTEN	€ 16.052.884	€ 15.696.884	€ 15.884.884	€ 15.884.884
AFSCHRIJVINGEN	€ 386.417	€ 385.034	€ 385.034	€ 385.034
HUISVESTINGLASTEN	€ 1.293.000	€ 1.301.000	€ 1.300.000	€ 1.301.000
INSTELLINGSLASTEN	€ 395.645	€ 395.645	€ 395.645	€ 395.645
LEERMIDDELEN	€ 618.985	€ 618.000	€ 618.000	€ 618.000
PRIVATE LASTEN	<u>€ 21.000</u>	<u>€ 21.000</u>	<u>€ 21.000</u>	<u>€ 21.000</u>
TOTALEN LASTEN	€ 18.767.931	€ 18.690.563	€ 18.604.563	€ 18.605.563
TOTAAL SALDO BATEN EN LASTEN	€ -185.573	€ -75.537	€ -91.186	€ -231.589
Onttrekking Reserve herfstakkoord	€ 85.000	€ 88.000	€ -	€ -
Onttrekking Personele reserve	€ 75.000	€	€	€
Onttrekking Algemene reserve		€ -	€ 85.000	€ 85.000
TOTAAL SALDO BATEN EN LASTEN	€ -25.573	€ 12.463	€ -6.186	€ -146.589
(na resultaatbepaling)				

Hoofdstuk 6. Financieel beleid

6.1 Algemeen

Vanaf 2008 is het OC&W voorschrift vervangen door de Richtlijn Jaarverslag Onderwijs. Deze richtlijn is volledig afgestemd op het Burgerlijk Wetboek en de publicaties van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

6.2 Financiële kaders en kengetallen

Het bekostigingssysteem lumpsum geeft meer ruimte voor eigen beleid van het bevoegd gezag. Deze grotere autonomie brengt ook nieuwe financiële risico's met zich mee. Door het bevoegd gezag zijn in de afgelopen jaren een aantal belangrijke financiële kaders benoemd.

Het belangrijkste kengetal heeft betrekking op de gewenste financiële buffer voor onvoorziene risico's. In het rapport heeft het bestuur aangegeven een financiële buffer aan te houden van minimaal 15% van de totale exploitatielasten. Bij kleine organisaties als de onze is dat een gebruikelijk percentage. Deze buffer wordt aangeduid met het kengetal Weerstandsvermogen.

Voor min of meer wel voorzienbare risico's worden voorzieningen op de balans opgenomen. Na 2006 wordt door de accountancy een terughoudend beleid gevoerd met betrekking tot het aanhouden van voorzieningen. De benodigde omvang moet volledig zijn onderbouwd.

Met betrekking tot een aantal overige belangrijke financiële kengetallen zijn door het bestuur eveneens ondergrenswaarden vastgesteld. U treft ze hieronder aan:

Weerstandsvermogen

In de afgelopen jaren is door de pilot schoolbesturen, die de Lumpsumbekostiging hebben voorbereid, nagedacht over een aantal zinvolle kengetallen voor de sector Primair Onderwijs. Een van de belangrijkste is de vaststelling van een reële buffer voor onvoorziene risico's. Dit kengetal wordt het weerstandvermogen genoemd en wordt als volgt berekend:

Eigen vermogen - MVA / 1% van de totale Rijksbijdragen.

De hoogte van dit kengetal is afhankelijk van de mate waarin de organisatie risico's loopt. Het streefgetal is 15%, afhankelijk van het risicoprofiel van de vereniging.

Rentabiliteit

Indien voldoende zicht is op de risico's en de buffer voor onvoorziene omstandigheden in de vorm van een weerstandvermogen zal door het bevoegd gezag geen winst worden nagestreefd. De rentabiliteitsis is derhalve op "0%" gesteld. Dit percentage wordt als volgt berekend: *exploitatiesaldo / 1% van de totale exploitatiebaten.*

Liquiditeit en kasstromen

Dit kengetal, ook wel de current ratio genoemd, geeft de verhouding aan tussen de vlottende activa en de kortlopende schulden. Het geeft aan in welke mate onze vereniging in staat is om op de korte termijn haar kortlopende schulden te betalen. Met betrekking tot de liquiditeit wordt nagestreefd dat deze tenminste 1,2 groot moet zijn.

Met de bank is een afspraak gemaakt dat wij te allen tijde geld mogen overboeken van lang renderende rekeningen. Om de wijzigingen binnen de kasstromen in de gaten te houden wordt dagelijks via internet gekeken of en welke wijzigingen zich met name bij de liquide middelen zich hebben voorgedaan. Aangezien er een meerjaren onderhoudsplan, een meerjaren investeringsplan voor OLP en een meerjaren ICT-beleidsplan liggen, is bekend op welk moment er investeringen plaats moeten vinden. Aan de hand van deze investeringen is bepaald in hoeveel jaar er wordt afgeschreven.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen het Eigen Vermogen ten opzichte van het Totale Vermogen. Wij hebben als streefnorm 50% aangehouden. Bij de berekening van dit kengetal wordt er

geen rekening gehouden met de voorzieningen, aangezien die onder het vreemd vermogen worden gerekend.

Verhouding Personeel versus Materieel

Door de komst van lumpsum is de bestedingsvrijheid van de niet-geoordeelde gelden onbeperkt. Er is bewust gekozen voor een beleidsarme invoering van lumpsum waarbij de personele vergoeding voor Personeel wordt ingezet en de vergoeding voor de Materiële Instandhouding bepalend is voor de budgetruimte m.b.t. de materiële lasten.

Voorzieningen

Eerder is genoemd dat er m.b.t. voorzieningen een terughoudend beleid wordt uitgevoerd. Toch is er in 2015 een voorziening gevormd voor het groot onderhoud. Aangezien de vereniging sinds 2015 ook verantwoordelijk is voor de buitenkant van de gebouwen, wordt het geld dat hiervoor wordt ontvangen, maandelijks rechtstreeks via een dotatie aan de voorziening toegevoegd. Grote uitgaven zoals de vervanging van cv-ketels, daken en vloerbedekking worden in tegenstelling tot voorheen nu meteen t.l.v. de voorziening geboekt. In de exploitatie zijn dan ook alleen de bedragen van de dotatie te zien, de uitgaven worden in de voorziening ondergebracht.

Daarnaast bestaat nog de voorziening voor jubilea. A.d.h.v. een berekening komt naar voren hoeveel personeelsleden hun jubileum waarschijnlijk bij de vereniging zullen halen en wat het bedrag is dat daarvoor gereserveerd moet worden.

Bestemmingsreserve personeel

De publieke bestemmingsreserve personeel heeft betrekking op de personele subsidiestromen voor Lumpsum en de Bekostiging Personeel- en Arbeidsmarktbeleid (BPA) en eventuele aanvullende personele subsidies.

Bestemmingsreserve kapitaal privaat

Het kapitaal bestaat uit verenigingsmiddelen. Dit kapitaal wordt gebruikt om uitgaven te bekostigen die niet ten laste van de rijksvergoeding gebracht mogen worden.

Doel

Het bevoegd gezag stelt zich ten doel om de beschikbare financiële middelen volledig in te zetten voor het onderwijs. Bij de besteding van de middelen is het van belang een juiste balans te vinden tussen het benutten van kansen en het efficiënt inzetten van de schaarse onderwijsgelden. Een verdere groei van het vermogen wordt niet nagestreefd. Aan de andere kant is het niet wenselijk dat de buffer voor onvoorziene omstandigheden en risico's onder een vooraf vastgesteld minimumniveau geraken. De schoolleiders zijn verantwoordelijk voor het Onderwijsleerpakket, de ICT (10%) en teambuilding. Zij krijgen hiervoor een budget. De overige 90% van ICT en de overige lasten worden bovenschools verantwoord. De registratie van deze bovenschoolse posten vindt wel grotendeels op schoolniveau plaats.

Materiële vaste activa (MVA)

De investeringen in de materiële vaste activa zijn op de balans gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de afschrijvingen.

Op de materiële vaste activa wordt lineair afgeschreven met als restwaarde 0.

Overeenkomstig het advies van het Ministerie OCW is met betrekking tot de activa-administratie voor een pragmatische werkwijze gekozen. De activa zijn onderverdeeld in een aantal activagroepen. Per activagroep is een gemiddelde levensduur bepaald. Als activeringscriterium wordt een ondergrenswaarde van in principe € 500,-- gehanteerd.

Nr.	Activagroepen	Levensduur in jaren
1	Meubilair	10,20 of 40
2	Inventaris	5,15 en 20
3	Onderwijsleermiddelen	4 of 8
4	ICT-hardware	3, 4, 8 en 10

Richtinggevend hierbij is vooral het onderscheid tussen gebruiks- en verbruiksmateriaal, waarbij gebruiksmateriaal met een geringe waarde om pragmatische redenen niet worden geactiveerd.

6.3 Analyse financiële situatie

De financiële jaarrekening laat met betrekking tot de balansverhoudingen zien dat de gewenste ondergrenswaarden van de belangrijkste financiële kengetallen niet altijd worden gehaald.

Balans

Gecomprimeerde balans (bedragen x € 1.000)					
	31-12-18	31-12-17		31-12-18	31-12-17
Materiële vaste activa	2.339	2.091	Eigen vermogen	4.327	4.290
Vorderingen	879	947	Voorzieningen	1.151	457
Liquide middelen	4.170	3.306	Kortlopende schulden	1.910	1.597
	7.388	6.344		7.388	6.344

Het totale Eigen vermogen van onze vereniging bedraagt per 31 december 2018 € 4.321.943,--. Dit Eigen vermogen is opgebouwd uit Kapitaal en een Algemene reserve.

Het Kapitaal bedraagt € 749.048,-- en betreft privaat vermogen.

De Algemene reserve bestaat uitsluitend uit publieke gelden en bedraagt € 2.636.101,--, daarnaast zijn er publieke bestemmingsreserves van € 936.794,--.

Financiële kengetallen

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste financiële kengetallen weergegeven.

Financiële kengetallen			
Balans	2018	2017	Norm
Weerstandsvermogen	10,9%	13,5%	15%
Solvabiliteit	58,6%	67,6%	50%
Liquiditeit	2,64	2,66	>1,2
Exploitatie			
Rentabiliteit	-0,44%	1,9%	0%

Aangezien delen van de balans van CBO G2 zijn toegevoegd aan die van PCBO Leeuwarden e.o. zijn er wat verschillen ontstaan. Zo is het eigen vermogen gedaald doordat een deel van dit vermogen aan de voorziening onderhoud is toegevoegd. Dit levert zowel bij het weerstandsvermogen als de solvabiliteit verschillen op, aangezien een voorziening (ondanks dat het op een reserve lijkt) wordt toegerekend aan het vreemde vermogen.

Weerstandvermogen

Als buffer voor onvoorziene risico's is een weerstandvermogen opgebouwd van 10,9%. Bij de berekening van dit kengetal is het totale Eigen vermogen afgezet tegen de totale exploitatiebaten. Door het bevoegd gezag is bij de Financiële kaders afgesproken dat het weerstandvermogen in principe minimaal 15% moet bedragen. Een weerstandvermogen tussen 10% en 40% wordt aanvaardbaar geacht.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen het Eigen vermogen en het Totale vermogen. Het kengetal geeft aan in hoeverre de vereniging in staat is om te voldoen aan de totale schulden. De waarde van dit kengetal is aan het einde van 2018 berekend op 58,5%. Dit percentage staat positief t.o.v. het in de financiële kaders vastgelegde minimum van 50%.

Liquiditeit

De liquiditeit over 2018 bedraagt 2,64. De totale vlottende activa is hoger t.o.v. 2017, maar ook de kortlopende schulden zijn hoger. Uiteindelijk is de liquiditeit gedaald van 2,66 naar 2,64.

Rentabiliteit

De rentabiliteit in 2018 bedroeg -0,4%. In 2017 was dit 1,9. T.o.v. de begroting echter nog acceptabel.

6.4 Analyse t.o.v. de begroting

Exploitatie

Gecomprimeerde exploitatierekening (bedragen x € 1.000)			
Baten	2018		2017
	realisatie	begroting	Realisatie
(Rijks)bijdragen OCW	18.199	17.062	16.290
Overige Overheidsbijdragen	17		152
Overige baten	858	86	499
	19.074	17.148	16.941
Lasten			
	15.845	14.990	13.677
	399	357	402
	1.352	1.190	1.133
	1.561	964	1.415
	19.157	17.501	16.627
Financiële baten en lasten	6	6	7
Exploitatieresultaat	-77	-347	321

Toelichting Baten:

- Met name de Rijksvergoeding voor de personele bekostiging, Budget Personeel en Arbeidsmarktbeleid (BPA), Prestatiebox en de niet-begrote groeiregeling zorgen voor een hoger bedrag aan baten. Ook beschikkingen voor Passend Onderwijs leveren hier een bijdrage aan. In de overige baten zorgt met name een boeking van liquide middelen van CBO G2 ervoor dat de baten zijn gestegen t.o.v. de begroting.

Toelichting Lasten:

- meer personele lasten i.v.m. groei en een gewijzigde CAO (met terugwerkende kracht). Ook knelpunten binnen de formatie zorgen voor meer lasten. Ook de stijgende energierekeningen zorgen voor een negatief effect in de exploitatie.

Begroting 2019

De begroting voor 2019 laat een negatief resultaat zien van 25 K. M.b.t. de gewichtenregelingen moet een aantal scholen fors inleveren. Impulsgeld, onderwijsachterstandengeld e.d. is minder beschikbaar. De problematiek blijft echter. Gelukkig zullen in 2019 bovenstaande regelingen wijzigen. Verwacht wordt dat de vergoeding voor onze vereniging hoger zal zijn.

6.5 Treasury

Door het bevoegd gezag is met betrekking tot het Treasurybeleid afgesproken dat de vereniging te allen tijde over voldoende liquide middelen moet kunnen beschikken om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. I.s.m. het bestuur en de directeur-bestuurder is in 2015 besloten alle beleggingen te verkopen en deze liquide middelen onder te brengen bij een aantal banken.

6.6 Investeringsen

Investeringsen op schoolniveau komen alleen voor binnen het OLP. Via een meerjareninvesteringsplan wordt op schoolniveau bepaald wanneer welke methode wordt aangeschaft. Over het algemeen worden methoden in acht jaar afgeschreven.

Investeringsen op verenigingsniveau komen met name binnen het budget van ICT en inventaris (meubilair) voor. A.d.h.v. het opgestelde bovenschoolse ICT-beleidsplan wordt hardware binnen een aantal jaren afgeschreven. Ook investeringsen voor inventaris (meubilair) worden a.d.h.v. de termijnen genoemd bij de grondslagen in de jaarrekening.

6.7 Risico's

Aangezien de gehele subsidieverstreking van het Ministerie gebaseerd is op het **aantal leerlingen**, is dit aantal het grootste risico. D.m.v. een berekening van het jaarlijkse belangstellingspercentage en de cijfers van de 0-4 jarigen van de Gemeente, kan vrij nauwkeurig worden aangegeven hoeveel kinderen er de komende jaren worden verwacht.

Beheersing bovenstaand risico: aangezien er nauw wordt samengewerkt met de kinder(dag)opvang ontstaat een doorgaande leerlijn. Op deze wijze zijn kinderen al op een jonge leeftijd gewend aan de school. Ouders zullen in dat geval meestal na de kinderopvang ook voor de school kiezen waar het kind al naar toe ging. Met name in de nieuw te bouwen IKC's van Prins Maurits, Prins Constantijn, Albertine Agnes en de nieuwe school in het gebied Middelzee huurt de kinderopvang geen ruimte, maar heeft haar eigen ruimten waar ook geen onderwijsbestemming meer op zit. Hierdoor is de aanwezigheid van blijvende kinderopvang beter gegarandeerd.

PCBO Leeuwarden e.o. is in 2015 eigen risicodragers geworden voor de vervanging. Bij een **hoog** ziekteverzuim loop je hierbij het risico dat het betalen van vervanging duurder is dan de premieafdracht die voorheen aan het Vervangingsfonds (VF) werd betaald en waarbij het VF vervolgens de vervanging betaalt. Bij een ziekteverzuim van <5% zal het een gunstige uitwerking voor de vereniging hebben.

Beheersing bovenstaand risico: aangezien het ziekteverzuim over 2018 hoog was, is een beroep gedaan op de personeelsreserve, die gemaakt is n.a.v. de keuze om eigenrisicodragers te worden. Deze reserve is de voorgaande jaren gevoed toen het verzuim nog lager was. Ook in het directeurenoverleg krijgt het ziekteverzuim de nodige aandacht door speciale sessies m.b.t. WVP, vervanging/ziekmelding en verzuimgesprekken e.d. te organiseren. Daarnaast wordt er snel met een bedrijfsarts contact gezocht als er wordt vermoed dat de zieke een langere tijd afwezig zal zijn. Ook worden er meer SMT's georganiseerd.

Gelet op de hoge werkdruk op de scholen is hier ook aandacht voor, niet alleen nu er vanuit het Ministerie extra geld voor beschikbaar wordt gesteld. Uiteraard is extra geld wel een eerste manier om de werkdruk te verminderen. Dit wordt op de scholen van PCBO Leeuwarden e.o. op verschillende wijze ingezet. Hopelijk gaat hiermee het ziekteverzuimpercentage ook zakken.

Het risico dat (voormalig) ziek personeel kan opleveren m.b.t. WGA-uitkeringen is verzekerd bij een verzekeringsmaatschappij.

Bouw: aangezien de vereniging bij de bouw van IKC Prins Maurits, IKC Prins Constantijn en IKC Albertine Agnes bouwheer is, lopen ook alle financiële transacties via PCBO Leeuwarden e.o. De budgetten zijn door de Gemeente i.s.m. PCBO Leeuwarden e.o. en Sinne kinderopvang vastgesteld. Facturering loopt via Lindhorst die de bouwbegeleiding verzorgt. Verwacht wordt dat er gewoon binnen de vastgestelde budgetten gebouwd kan worden, aangezien dit aan de voorkant via een aanbesteding is verlopen. Op het moment dat er niet gebouwd kan worden binnen het budget, levert dit een risico op. Beheersing bovenstaand risico: in principe mag er niet worden gebouwd als het budget niet toereikend is. Na evt. een bezuinigingsronde kan er mogelijk privaat vermogen gebruikt worden om toch toestemming voor de bouw te krijgen.

6.8 Beheersing uitgaven inzake uitkeringen na ontslag

Pas nadat het Participatiefonds akkoord heeft gegeven op een mogelijk ontslag, wordt ook daadwerkelijk ontslag verleend. Binnen de formatie wordt verder nauwlettend in de gaten gehouden aan welke mensen verplichtingen ontstaan. Indien bekend is dat er in het nieuwe schooljaar geen formatie voor het betreffende personeelslid beschikbaar is, wordt iemand op de payroll geplaatst.

6.9 Toekomstige ontwikkelingen

Op dit moment zijn er beginnende gesprekken m.b.t. het nieuwbouwplan Middelsee. PCBO Leeuwarden e.o. zal hier als eerste een school krijgen. Aangezien het bestemmingsplan e.d. allemaal nog goedgekeurd moet worden zal bouw van deze school pas in 2021/2022 gestalte krijgen

6.10. Continuïteitsparagraaf

Toelichting bij de balans en de staat van baten en lasten

Gelet op de meerjarenprognose verwacht het bestuur de komende jaren geen dalend leerlingaantal. Aangezien er een verschuiving plaatsvindt tussen onder- en bovenbouw, zullen er wel wat minder inkomsten zijn.

N.a.v. nieuwbouw voor drie scholen de komende jaren, zal de meerjarenonderhoudsplanning (MOP) hierop worden aangepast. Wijzigingen in deze MOP zullen dan ook op termijn pas zichtbaar worden. Bedragen voor onderhoud e.d. zullen zodra deze bekend zijn in de MOP worden meegenomen. Geld voor nieuwbouw wordt door de Gemeente Leeuwarden beschikbaar gesteld.

Met name de onderhoudsvoorziening zal de komende jaren groter worden, gelet op de te verwachten uitgaven.

Er zal worden geprobeerd de negatieve bedragen zo snel mogelijk naar 0 te brengen.

Kengetal	Verslagjaar	Jaar t+1	Jaar t+2	Jaar t+3
Aantal leerlingen	3292	3292	3259	3221
Pers. Bezetting in FTE				
Management	24	24	24	24
Onderwijzend	190	187	185	180
Ondersteunend	21	25	27	30
BALANS				
Vaste Activa				
Mat. vaste activa	2339	2300	2300	2300
Totaal vaste activa	2339	2300	2300	2300
Vlottende activa				
Vorderingen	879	879	879	879
Liquide middelen	4170	4093	3908	3750
Totaal vlottende activa	5049	4972	4787	4629
TOTAAL ACTIVA	7388	7272	7087	6929
Passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	2641	2525	2351	2131
Best. Reserve publiek	937	777	614	539
Best. Reserve privaat	749	749	749	749
Totaal eigen vermogen	4327	4051	3714	3419
Voorzieningen	1151	1311	1463	1600
Kortlopende schulden	1910	1910	1910	1910
TOTAAL PASSIVA	7388	7272	7087	6929

Raming van de baten en lasten

	2018	2019	2020	2021
BATEN				
Rijksbijdrage	18199	18458	18489	18382
Ov. Overheidsbijdragen	17	113	115	120
Overige baten	858	8	8	8
Totale baten	19074	18579	18612	18510
LASTEN				
Personeelslasten	15845	16052	15970	15884
Afschrijvingen	399	386	385	385
Huisvestingslasten	1352	1293	1301	1300
Overige lasten	1561	1036	1035	1035
Totale lasten	19157	18767	18690	18604
Saldo baten en lasten gewone bedrijfsvoering	-83	-188	-78	-94
Saldo financiële bedrijfsvoering	6	3	3	3
TOTAAL RESULTAAT	-77	-185	-75	-91

B1 Interne beheersing en risico's

Door interne controle wordt zoveel mogelijk risico uitgesloten. Deze controle uit zich door verantwoordelijkheden op verschillende niveaus binnen de organisatie neer te leggen. Het begint binnen het bestuur, waar de directeur-bestuurder periodiek verantwoording moet afleggen bij het toezichthoudend bestuur. De hiervoor benodigde gegevens worden aangeleverd door de Centrale Dienst. Hier is al gecontroleerd of de bedrijfsprocessen op de juiste wijze zijn afgehandeld, de informatievoorziening betrouwbaar is en de wet- en regelgeving is nageleefd.

Binnen PCBO Leeuwarden e.o. is de verantwoordelijkheid voor bepaalde budgetten gedelegeerd. Voor het onderwijsleerpakket, teambuilding en nascholing is de schooldirecteur verantwoordelijk, de overige zaken worden allemaal bovenschools geregeld.

Verder is er een strikte scheiding tussen het klaarzetten van betalingen en het goedkeuren en uiteindelijk versturen van deze betalingen. Het grootste risico binnen een schoolvereniging is uiteraard een daling van het aantal leerlingen. Door het maken en jaarlijks bijhouden van de prognoses, waarbij het aantal kinderen van 0-4 jaar het uitgangspunt is, is goed in kaart te brengen wat dit voor consequenties met zich meebrengt voor de formaties van de scholen. Door gebruik te maken van een flexibele schil en door o.a. meer payroll constructies toe te passen, wordt hier zo goed mogelijk op ingespeeld.

B2 belangrijkste risico's en onzekerheden

- Het grootste risico vormt altijd het leerlingaantal, aangezien de gehele bekostiging hierop is gebaseerd. Aangezien de meerjarenprognose nog steeds positief is, vormt dit eerst geen risico.
- Impulsregeling: het aantal kinderen waarvoor extra geld wordt ontvangen daalt geleidelijk, terwijl de zorg voor kinderen niet daalt. Daarnaast ontvangt een school waar de meeste kinderen zitten met "een gewicht" geen extra geld, omdat de school toevallig op een postcode gehuisvest is, welke niet onder de regeling valt. De zorg voor kinderen is er echter wel. In 2019 wordt de gehele bekostiging aangepast m.b.t. onderwijsachterstandsgeld.
- Personele lasten vormen een risico, met name nu in 2016 de WWZ-regeling is gaan gelden.
- Ziekte en ziekteverzuim vormen een groot risico, niet alleen m.b.t. de WGA (die verzekerd is), maar vooral omdat de vereniging eigenrisicodragers voor de vervanging is geworden.
- Onvoorziene onderhoudskosten vormen een risico, maar ook onderhoudskosten die wel voorzien waren, maar waar nog nooit geld voor is ontvangen. Vanaf 2015 valt het buitenonderhoud onder de verantwoordelijkheid van het bestuur, terwijl dit eerst bij de Gemeente lag. Geld voor o.a. vervanging van daken e.d. is niet overgeheveld.
- Aangezien er niet meer is belegd, vormt dit geen risico meer.

B3 Verslag van Toezichthoudend Bestuur 2018

Bestuur

Het algemeen bestuur bestaat eind 2018 uit de volgende vijf personen:

Hanneke Lens (voorzitter en aandachtsgebied financiën)	- Toezichthoudend bestuurder
David Schalkwijk (aandachtsgebied juridische zaken)	- Toezichthoudend bestuurder
Jan Daem de Langen (aandachtsgebied organisatie/ICT)	- Toezichthoudend bestuurder
Karin Kooij (aandachtsgebied onderwijs en welzijn)	- Toezichthoudend bestuurder
Jacqueline Lenters-Gort (aandachtsgebied financiën)	- Toezichthoudend bestuurder
Hans Greidanus (directeur-bestuurder)	- Dagelijks bestuurder

Algemeen

Het verenigingsbestuur van de Vereniging voor Protestant Christelijk Basisonderwijs Leeuwarden en omgeving wordt gevormd door een Toezichthoudend Bestuur, dat de toezichthoudende functie uitoefent en de Directeur-bestuurder, die het dagelijks bestuur uitvoert. Gezamenlijke vormen zij het algemeen bestuur van de vereniging.

De taak van het Toezichthoudend Bestuur is het toezien op het beleid van de Directeur-bestuurder (dagelijks bestuur) en op de gang van zaken binnen de vereniging. Het Toezichthoudend Bestuur bewaakt de doelstellingen en de grondslag van de vereniging en is klankbord voor de Directeur-bestuurder. De vereniging is ingericht volgens de Code Goed Onderwijs, Goed Bestuur.

Verdere ontwikkeling Code Goed Bestuur

Sinds enkele jaren is de wet Goed Onderwijs, Goed Bestuur ingevoerd. Het bestuur van de vereniging heeft de bijbehorende code geadapteerd. De vereniging heeft daarbij gekozen voor het zogenaamde one-tiermodel binnen een vereniging. Hierbij bestaat het bestuur uit een Toezichthoudend Bestuur (minimaal 4 leden) en een uitvoerend bestuur in de functie van Directeur-bestuurder. Het bestuur werkt sinds 2016 middels een jaarplanning gebaseerd op het Bestuurlijk Toezichtkader en een Bestuurlijk Toetsingskader. Deze kaders bevatten richtinggevende uitspraken over het beleid van de vereniging en het bevat de onderwerpen waarover de Directeur-bestuurder rapporteert aan het Toezichthoudend Bestuur. Verder heeft het Toezichthoudend Bestuur in de eerste helft van het jaar het afleggen van schoolbezoeken gecontinueerd. Dit blijkt een prettige manier te zijn om verder inzicht te krijgen in de voortgang van diverse ontwikkelingen binnen de scholen als ook de specifieke problematiek van de verschillende scholen.

Samenstelling van het Toezichthoudend Bestuur

De leden van het Toezichthoudend Bestuur worden benoemd door de leden van de vereniging. In juli 2018 is mevr. J. Lenters-Gort vanuit een selectieprocedure voorgedragen aan de Algemene Ledenvergadering. De Algemene Ledenvergadering heeft de voordracht overgenomen en daarmee is genoemde toegetreden tot het Toezichthoudend Bestuur van PCBO Leeuwarden e.o. Tevens is mevr. H. Lens voorgedragen voor herbenoeming en herkozen in dezelfde vergadering. Hiermee telt het Toezichthoudend Bestuur nu vijf leden, één meer dan het minimum. In 2019 zal naar verdere versterking van het toezichthoudend bestuur worden gezocht.

Per juli 2018 is het volgende rooster van aftreden vastgesteld.

Naam		Aantreden	Aftreden
Dhr. J.D. de Langen	Lid remuneratiecommissie	juli 2013	juli 2021
Mevr. H. Lens	Voorzitter, lid auditcomité financiën	juli 2014	juli 2022
Dhr. D. Schalkwijk	Lid auditcomité financiën	juli 2015	juli 2019
Mevr. K. Kooij	Lid remuneratiecommissie	juli 2016	juli 2020
Mevr. J. Lenters-Gort		Juli 2018	Juli 2022

De bestuurlijke vergoedingen (€ 1.200 per jaar) is gelijk aan voorgaande jaren gehandhaafd en verantwoord in de jaarrekening.

Bestuursvergaderingen 2018

Bij de periodieke vergaderingen vergadert het bestuur als geheel. In het verslagjaar 2018 is het bestuur acht maal in vergadering bijeen geweest. De volgende onderwerpen zijn onder meer besproken met de directeur-bestuurder:

- De reguliere managementrapportages en voortgangsrapportage per domein;
- Bestuursverslag en Jaarrekening 2017;
- Jaarplan en begroting 2019;
- Bestuursformatieplan 2018/2019;
- Kwaliteit scholen in relatie tot inspectierapporten met name t.a.v. de Arke;

- Voortgang ICT-plan n.a.v. evaluatie 2017 en opstellen beleidsplan ICT;
- Ontwerp en aanbesteding nieuwbouw IKC's Prins Maurits- en Prins Constantijnschool en initiatie nieuwbouw Albertine Agnesschool;
- Treasurystatuut
- Proces en besluitvorming ontvlechting De Reinbôge Tersoal uit PCBO naar de fusieschool Mienskipsskoalle de Legeaën van de koepel Palludara (per 1 augustus 2018). De Sprinkel te Stiens is per januari 2018 binnen PCBO Leeuwarden e.o. opgenomen (De Sprinkel behoorde tot schoolvereniging CBO G2).
- Vormgeven van proces voor omvormen van vereniging tot stichting (met als externe adviseur Verus).
- Invoering Algemene Verordening gegevensbescherming en aanstelling functionaris gegevensbescherming
- Personele Zaken

Daarnaast hebben de leden (of een delegatie) van het Toezichthoudend Bestuur vanuit hun toezichthoudende rol onder andere de volgende activiteiten verricht:

- Bespreking accountant jaarrekening.
- Bezoek scholen
- Gezamenlijk overleg met GMR over veranderende samenwerking n.a.v. wetswijziging (art 17a wet Primair Onderwijs) tussen bestuur en GMR.
- Gesprek met de Inspectie Onderwijs t.a.v. werkwijze en rol toezichthoudend bestuur binnen PCBO Leeuwarden e.o.
- Zelfevaluatie Toezichthoudend Bestuur

Eindbeeld 2018 Het Toezichthoudend Bestuur heeft de lijn van de voorgaande jaren vervolgd en het ingezette beleid verder invulling geven. Op basis van het strategisch beleidsplan en de vertaling hiervan, wordt op alle niveaus in en buiten de organisatie de visie van de vereniging verankerd.

De vereniging heeft tal van ontwikkelingen in gang gezet ten aanzien van Integrale Kindcentra. In 2018 is verder gegaan met de ontwikkeling van de IKC's Prins Maurits en Prins Constantijn en het ontwerp van IKC Albertine Agnes. Met de verschillende stakeholders, de scholen, kinderopvangorganisatie Sinne, Gemeente Leeuwarden en de omwonenden is nauwe afstemming geweest ten aanzien van de planvorming. De vereniging is hierbij aangelopen tegen het sterk veranderende bouw klimaat in een aantal jaren tijd onder andere door een steeds meer gespannen markt. Samen met gemeente Leeuwarden zijn hier oplossingen voor gevonden, die onder meer geresulteerd hebben tot een versobering van de bouwplannen. Bij IKC Prins Maurits is tijdens een feestelijke bijeenkomst de 1ste paal de grond in gegaan op 28 september 2018, de oplevering wordt in de tweede helft van 2019 verwacht. De bouw van IKC Prins Constantijn heeft vertraging opgelopen vanwege ecologische redenen en bezwaarprocedures (planschade). IKC Albertine Agnes zit in de verkennende fase met een architect. PCBO Leeuwarden e.o. laat zich voor de nieuwbouwprocessen begeleiden door externe adviesbureaus.

In 2018 is de HB-school Het Klaverblad voor een tijdelijke periode verhuist naar het gebouw De Wynwizer in de wijk Zuiderburen. Dit omdat zowel Katholieke Basisschool De Sprong als ook Het Klaverblad in aantallen leerlingen sterk gegroeid zijn en de noodlokalen in Techum hiervoor onvoldoende ruimte konden bieden. Omdat de basisscholen in Zuiderburen te maken hebben met krimp doordat de piek in jonge kinderen in deze nieuwbouwwijk achter de rug is, was hier voldoende ruimte aanwezig. Voor het Klaverblad is gekozen voor een rustige groei de komende jaren om de kwaliteit van het onderwijs te kunnen borgen. Uit de bestuurs-evaluatie in 2018 is gebleken dat de school, die nu een honderdtal leerlingen kent, de uitgangspunten en doelstellingen die er lagen bij de besluitvorming

heeft kunnen waarmaken. Verder blijken de leerlingen meer uit regio afkomstig dan uit eigen schoolvereniging of de stad Leeuwarden, zodat gesteld kan worden dat de school in een behoefte voorziet voor de gehele provincie. De landelijke bekostiging van dit type onderwijs blijft echter een aandachtspunt voor het bestuur.

In het algemeen verwacht het Toezichthoudend Bestuur dat de leerlingenaantallen die vanaf 2018 stabiel zijn, dit ook zullen blijven en de jaren daarna een lichte krimp zullen laten zien, dit na vele jaren van groei. Met name demografische ontwikkelingen, maar ook “een lager geboortecijfer” in nieuwbouwwijken, zijn de hoofdoorzaak van deze ontwikkeling.

In 2018 is er een zogenaamd bestuursbezoek bij PCBO Leeuwarden e.o. uitgevoerd door de onderwijsinspectie. De inspecteur is content met de professionele cultuur, dit werkt door in de scholen en expertiseteams. De verificatieonderzoeken zijn positief. De vereniging heeft een goede waardering gekregen voor de professionele cultuur. Echter hier kunnen we als bestuur slechts gepast trots op zijn omdat uit de inspectie middels een kwaliteitsonderzoek is gebleken dat De Arke in Wirdum onvoldoende heeft gescoord en een zeer zwakke school is.

Inmiddels is er een Plan van Aanpak, dat ook besproken is met de ouders. Er zijn diverse maatregelen getroffen, onder andere zijn er meerdere personele wijzigingen doorgevoerd omdat de complexiteit van een dergelijk herstelproces ook een juiste energiebalans vraagt van de betrokken leerkrachten. In maart 2019 komt een vervolgesprek met de inspectie. Het herstelonderzoek volgt over een jaar. Het toezichthoudend bestuur laat zich goed informeren over de voortgang van het herstelproces.

Over 4 jaar is weer een Bestuursbezoek vervolgtoezicht. De overige scholen die nu niet zijn bezocht krijgen de komende jaren een themaonderzoek.

Als werkgever heeft het bestuur zich geconfronteerd gezien met de Wet Werk en Zekerheid en de consequenties hiervan op het invalbeleid (door de zogenaamde ketenbepaling) in combinatie met een voor het primair onderwijs gespannen arbeidsmarkt. De in omvang beperkte invalpool blijkt in de praktijk nauwelijks de vraag aan te kunnen waarmaken bij kortdurende ziekte van leerkrachten toch helaas niet altijd vervanging mogelijk blijkt. Daarnaast heeft het bestuur ook in 2018 te maken gehad met de landelijke problematiek in het primair onderwijs rond werkdruk, salarisniveaus in combinatie met de genoemde schaarste van leerkrachten. De aantrekkelijkheid van het beroep van leerkracht, staat door velerlei ontwikkelingen in het afgelopen decennium steeds meer onder druk. Ook als vereniging merken wij dat daardoor de beschikbaarheid van leerkrachten op de arbeidsmarkt, schaarser wordt. Het Toezichthoudend Bestuur hecht er waarde aan om een aantrekkelijk werkgever te blijven en stimuleert daarom ook het interne scholings- en ontwikkelingsaanbod voor de eigen leerkrachten.

Het Toezichthoudend Bestuur stelt vast dat het toekomstbeeld van de vereniging gunstig is gezien de stabiliteit van de leerlingenaantallen, de formatieve bezetting, de financiën en de kwaliteit van onderwijs. Echter het bestuur is zich er ook bewust van dat een aantal dossiers binnen de vereniging opletendheid en energie vergt. Hierbij wil ik met name noemen de ontwikkelingen rond het kwaliteitsniveau van basisschool De Arke in Wirdum en de bouwdoossiers van de IKC's. In het algemeen kan gezegd worden dat er voldoende basis is om risico's te kunnen hanteren en zo nodig te kunnen opvangen en te mitigeren.

Financiële kengetallen

Aan de hand van de jaarrekening kan een aantal kengetallen en ratio's worden berekend die verder inzicht kunnen geven in de gevolgen van het gevoerde beleid over het boekjaar en waardoor het beeld uit de jaarrekening kan worden verduidelijkt.

<u>Kengetallen</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
<u>Solvabiliteit 1</u>		
<i>Eigen vermogen in percentage van het totale vermogen.</i>	58,6%	67,6%
<u>Solvabiliteit 2</u>		
<i>Eigen vermogen plus voorzieningen in percentage van het totale vermogen.</i>	74,2%	74,8%
De solvabiliteit geeft aan in hoeverre de vereniging in staat is aan haar langetermijnverplichtingen te voldoen. 25% à 50% wordt als goed aangemerkt. Is de waarde hoger dan 25% dan is de vereniging in staat om aan haar langetermijnverplichtingen te voldoen.		
<u>Liquiditeit (Quick ratio)</u>	2,64	2,66
<i>Verhouding vlottende activa minus voorraden en kortlopend vreemd vermogen.</i>		
Deze verhouding geeft aan in hoeverre de vereniging in staat is aan haar verplichtingen voor kortlopend vreemd vermogen te voldoen. Een waarde tussen de 1,5 en 2 is goed. Ligt de waarde boven de 1,5 dan is de vereniging in staat aan haar verplichtingen voor kortlopend vreemd vermogen te voldoen.		
<u>Weerstandsvermogen</u>	10,93%	13,5%
<i>Verhouding tussen het totale eigen vermogen minus de materiële vaste activa en het totaal van de rijksbijdragen.</i>		
Een weerstandsvermogen tussen 10% en 40% wordt binnen de vereniging als aanvaardbaar geacht. Het weerstandsvermogen zegt iets over de reservepositie van de vereniging en over de mogelijkheden om financiële tegenvallers te kunnen opvangen.		
<u>Rentabiliteit</u>	-0,44%	1,9%
<i>Verhouding exploitatieresultaat en de totale baten.</i>		
Dit heeft betrekking op het rendement en geeft aan of er sprake is van een positief dan wel negatief exploitatieresultaat. Daarbij wordt uitgegaan van de gewone bedrijfsvoering. Het wordt berekend door het resultaat (het "exploitatiesaldo") te delen door de totale baten van de bedrijfsvoering.		
<u>Kapitalisatiefactor</u>	38,9%	36,6%
<u>Kapitalisatiefactor exclusief privaat</u>	34,9%	32,2%
<i>De kapitalisatiefactor geeft een indicatie of het totale vermogen van de organisatie niet of inefficiënt wordt benut voor de uitvoering van de taken van de organisatie. De kapitalisatiefactor wordt bepaald door het totale kapitaal minus de gebouwen en terreinen te delen door de totale baten inclusief de financiële baten.</i>		
De volgende % worden hierbij ter indicatie gehanteerd.		
35% bovengrens grote besturen (> 8mln omzet)		
60% voor kleine besturen (<5 mln)		
Aantal leerlingen per teldatum 1-10 (t-1)	3.290	3.078
Aantal FTE (inclusief vervanging)	235,00	216,17
<u>Personeelskosten per FTE</u>	€ 65.942	€ 61.879
<u>Percentage personeelskosten t.o.v. de totale lasten</u>	82,90%	82,3%

A1 Grondslagen

1 Algemeen

Activiteiten van het bevoegd gezag

In deze jaarrekening zijn de activiteiten van de PCBO Leeuwarden e.o. en van de onder deze rechtspersoon vallende scholen (zie gegevens rechtspersoon) verantwoord.

Grondslagen voor de jaarrekening

Bij de inrichting van de jaarrekening is de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, RJ-richtlijn 660 en Titel 9 Boek 2 BW gehanteerd. De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in hele euro's. In de balans is het resultaatbestemmingsvoorstel reeds verwerkt. De waardering van activa en passiva vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de betreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Financiële instrumenten

PCBO Leeuwarden e.o. heeft alleen primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden. Voor de grondslagen wordt verwezen naar de behandeling per post.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Investerings in meubilair, ICT en onderwijsleerpakket worden op de balans gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven vanaf de maand van aanschaf. Investeringsubsidies die ontvangen zijn, worden in mindering gebracht op de investering. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Eigendom

Schoolgebouwen, waarvan het juridisch eigendom berust bij de vereniging en het economisch eigendom bij de gemeente, zijn niet in de balans opgenomen. Eventuele bruikleenscholen zijn eveneens niet verwerkt.

De kosten van groot onderhoud aan de binnenkant alsmede het buitenschilderwerk van de schoolgebouwen (en het buitenonderhoud) worden ten laste gebracht van de bestemmingsreserve huisvesting/voorziening groot onderhoud.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid. De vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Overlopende activa

De overlopende activa betreffen vooruitbetaalde kosten die aan opvolgende perioden worden toegerekend, voor zover ze niet onder overige vorderingen schulden zijn te plaatsen.

Liquide middelen

Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen die niet ter directe beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan, worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Algemene reserve publiek

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten. Aan de reserve worden via de resultaatbestemming overschotten in een boekjaar toegevoegd en tekorten onttrokken.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de PCBO Leeuwarden e.o..

Bestemmingsreserves (publiek en privaat)

Hieronder opgenomen publieke en private reserves zijn bedoeld voor specifieke toekomstige uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen gedekt moeten worden. Per bestemmingsreserve is aangegeven of deze is opgebouwd uit privaatrechtelijke dan wel publiekrechtelijke middelen. De publieke bestemmingsreserve personeel is bestemd voor doeleinden. De bestemmingsreserve herfstakkoord bestaat uit de extra ontvangen gelden van het herfstakkoord van de rijksoverheid.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker maar wel betrouwbaar te schatten is.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening voor de gelijkmatige verdeling van onderhoudslasten gebouwen wordt bepaald op basis van te verwachten kosten over een reeks van jaren op basis van een onderhoudsplan. De voorziening wordt lineair opgebouwd. De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht. Met deze methode wordt voldaan aan de overgangsperiode 2018 en 2019

Voorziening ambtsjubileum

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet. De percentages gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet bedragen respectievelijk 1% en 1% en zijn in het boekjaar niet gewijzigd. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Bij de bepaling van het exploitatiesaldo is uitgegaan van het baten en lastenstelsel. Dit betekent dat de opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Kosten hoeven nog geen uitgaven te zijn en opbrengsten nog geen inkomsten.

Rijksbijdragen

- de ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.
- geoormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.
- geoormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Opbrengsten

Subsidies, niet zijnde investeringssubsidies, worden in het resultaat verantwoord zodra het waarschijnlijk is dat de desbetreffende subsidies zullen worden ontvangen en voor zover de hiermee samenhangende bestedingen zijn verricht.

Pensioenen

PCBO Leeuwarden e.o. heeft een pensioenregeling. Pensioenen voor het onderwijspersoneel zijn ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP).

Per eind 2018 heeft dit pensioenfonds een beleidsdekkingsgraad van 97%. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies.

Rente

Renteopbrengsten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost.

Model A: Balans per 31 december 2018

(na resultaatverdeling)

1.	Activa	31 december 2018	31 december 2017
	Vaste Activa		
1.2	Materiële vaste activa	2.339.191	2.091.135
	<u>Totaal vaste activa</u>	2.339.191	2.091.135
	Vlottende activa		
1.5	Vorderingen	879.348	947.233
1.7	Liquide middelen	4.169.755	3.306.310
	<u>Totaal vlottende activa</u>	5.049.103	4.253.543
	<u>Totaal activa</u>	<u>7.388.294</u>	<u>6.344.678</u>

Model A: Balans per 31 december 2018

(na resultaatverdeling)

2.	Passiva	31 december 2018	31 december 2017
2.1	Eigen vermogen	4.327.554	4.290.732
2.2	Voorzieningen	1.151.073	456.849
2.4	Kortlopende schulden	1.909.667	1.597.098
	<u>Totaal passiva</u>	<u>7.388.294</u>	<u>6.344.679</u>

Model B: Staat van baten en lasten over 2018

		Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
3.	Baten			
3.1	Rijksbijdragen	18.198.810	17.061.532	16.289.797
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	17.565	-	152.107
3.5	Overige baten	857.917	86.433	498.770
	Totaal baten	19.074.292	17.147.964	16.940.674
4.	Lasten			
4.1	Personeelslasten	15.845.807	14.989.879	13.676.933
4.2	Afschrijvingen	398.533	356.834	401.434
4.3	Huisvestingslasten	1.351.606	1.190.424	1.133.215
4.4	Overige lasten	1.560.969	964.409	1.414.662
	Totaal lasten	19.156.914	17.501.546	16.626.244
	Saldo baten en lasten	(82.622)	(353.582)	314.430
5	Financiële baten en lasten	6.122	6.000	6.769
	<u>Resultaat</u>	<u>(76.500)</u>	<u>(347.582)</u>	<u>321.199</u>
	Onttrekking reserve herfstakkoord	160.000	160.000	-
	<u>Nettoresultaat</u>	<u>83.500</u>	<u>(187.582)</u>	<u>321.199</u>

Model C: Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het nettoresultaat aangepast voor posten van de winst- en verliesrekening die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar, mutaties in de balansposten en posten van de winst- en verliesrekening waarvan de ontvangsten en uitgaven niet worden beschouwd als behorende tot de operationele activiteiten.

De liquiditeitspositie in het kasstroomoverzicht bestaat uit liquide middelen onder aftrek van gerealiseerde bankkredieten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	(82.622)	314.430
<i>Aanpassingen voor:</i>		
- Afschrijvingen	405.912	401.434
- Mutaties voorzieningen	694.224	129.015
<i>Veranderingen in vlottende middelen:</i>		
- Vorderingen	67.885	47.678
- Kortlopende schulden	312.569	166.420
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties:	1.397.967	1.058.977
Ontvangen interest	6.122	6.769
	6.122	6.769
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten:	1.404.089	1.065.746
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materiële vaste activa	(667.524)	(252.032)
Desinvesteringen materiële vaste activa	13.556	-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten:	(653.968)	(252.032)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Overige mutaties overige reserves	113.322	-
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	113.322	-
Mutatie liquide middelen	863.443	813.714
Beginstand liquide middelen	3.306.310	2.494.296
Mutatie liquide middelen	863.443	813.714
Eindstand liquide middelen	4.169.753	3.308.010

Model VA: Vaste Activa

1. Activa

1.2 Materiele vaste activa

		Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december 2017	Cumulatieve afschrijvingen tot en met 31 december 2017	Boekwaarde per 31 december 2017	Mutaties 2018			Cumulatieve aanschafwaarde per 31 december 2018	Cumulatieve afschrijvingen tot en met 31 december 2018	Boekwaarde per 31 december 2018
					Investeringen	Des- investeringen	Afschrijvingen			
1.2.1	Gebouwen en terreinen	319.135	169.915	149.220	17.232	-	14.431	336.367	184.346	152.021
1.2.2	Inventaris en apparatuur	3.536.138	2.052.157	1.483.981	556.084	13.556	271.791	4.078.666	2.323.948	1.754.718
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.263.737	805.803	457.934	94.208	-	119.690	1.357.945	925.493	432.452
	Totaal materiële vaste activa	5.119.010	3.027.875	2.091.135	667.524	13.556	405.912	5.772.978	3.433.787	2.339.191

Onder inventaris en apparatuur vallen de posten meubilair, inventaris en ICT middelen.

Duurzame goederen worden geactiveerd bij een aanschafwaarde boven de € 500,-.

Onder andere vaste bedrijfsmiddelen vallen o.a. onderwijsleerpakket.

In de investeringen van 2018 is ook de activa meegenomen van de Sprankel

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Gebouwen nieuwbouw

30 jaar

Inventaris en apparatuur, bestaande uit:

-Meubilair

10, 20 en 40 jaar

-Inventaris

5,15 en 20 jaar

-ICT

3 ,4, 8 en 10 jaar

Leermiddelen

4 en 8 jaar

Model VV: Voorraden en vorderingen

1.5 Vorderingen		31 december 2018	31 december 2017
1.5.2	OCW / EZ	824.724	805.459
1.5.7	Overige vorderingen	41.579	104.661
1.5.8	Overlopende activa	13.045	37.113
	Totaal Vorderingen	<u>879.348</u>	<u>947.233</u>
Uitsplitsing vorderingen			
De totale vorderingen van de debiteuren betreffen:			
1.5.2	Vorderingen OCW / EZ		
1.5.2.2	Betalingsritme lump sum	824.724	805.459
	Totaal Vorderingen OCW	<u>824.724</u>	<u>805.459</u>
1.5.7	Uitsplitsing overige vorderingen		
1.5.7.1	Personeel	(3.124)	
1.5.7.2	Overige	44.702	104.661
	Totaal overige vorderingen	<u>41.579</u>	<u>104.661</u>
1.5.8	Uitsplitsing overlopende activa		
1.5.8.3	Overige overlopende activa	13.045	37.113
	Totaal overlopende activa	<u>13.045</u>	<u>37.113</u>

Model EL: Effecten en Liquide middelen

1.7 Liquide middelen

		31 december 2018	31 december 2017
1.7.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	<u>4.169.755</u>	<u>3.306.310</u>
		<u>4.169.755</u>	<u>3.306.310</u>

Model EV: Eigen vermogen

	Stand per 31-dec-17	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31-dec-18
2.1.1 Algemene reserve	2.334.836	233.865	102.682	2.671.383
<i>Bestemmingsreserve personeel</i>	635.503	(120.693)	-	514.810
<i>Reserve huisvesting</i>	-	-	-	-
<i>Bestemmingsreserve ERD</i>	248.250	-	-	248.250
<i>Bestemmingsreserve herfstakkoord</i>	333.735	(160.000)	-	173.735
	3.552.324	(46.828)	102.682	3.608.178
2.1.3 Bestemmingsreserve (privaat)				
<i>Bestemmingsreserve kapitaal</i>	738.408	(29.672)	10.640	719.376
	738.408	(29.672)	10.640	719.376
Totaal Eigen Vermogen	4.290.732	(76.500)	113.322	4.327.554

In de overige mutatie staat het eigen vermogen van "De Sprinkel"

Met de invoering van de Lumpsum per 1 augustus 2006 mogen door onderwijsinstellingen geen rijksmiddelen meer worden ingezet voor huisvestingsvoorzieningen waar de gemeente verantwoordelijk voor is. Uitgaven aan een huisvestingsvoorziening is alleen toegestaan indien deze aanvullend is en bekostigd is uit private middelen of uit de publieke reserves die zijn opgebouwd voor de invoering van de lumpsum.

Saldo (publieke) reserves per 1-1-2006	406.953
Exploitatieresultaat (publiek) januari-juli 2006	(106.372)
Saldo (publieke) reserves per 1-8-2006	300.581
Aanvullende voorziening na 1-8-2006	38.750
	38.750
Stand per 31 december 2018	261.831

In 2018 is er een bestuursbesluit genomen om van de bovenstaande reserve, 85K te reserveren voor de eigen investering in IKC Prins Maurits. De financiële uitwerking hiervan vindt plaats in 2019

Bestemming van het resultaat

Vanuit de statuten zijn geen nadere bepalingen opgenomen met betrekking tot de bestemming van het resultaat.
Het voorstel voor de resultaatbestemming is als volgt:

Resultaat 2018

€	233.865	wordt toegevoegd aan de algemene reserve
€	(160.000)	wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve herfstakkoord
€	(120.693)	wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve ERD
€	(29.672)	wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve privaat
€	(76.500)	totaal resultaatverdeling

Model VL: Voorzieningen en langlopende schulden

2.2 Voorzieningen

		Mutaties 2018					
		Stand per 31 december 2017	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31 december 2018	Looptijd < 1 jaar
							Looptijd > 1 jaar
2.2.1	Personeel						
	<i>Jubilea</i>	168.870	39.250	14.775	-	193.345	16.085
		168.870	39.250	14.775	-	193.345	177.260
2.2.3	Overig						
	<i>Onderhoudsvoorz.</i>	287.979	779.129	109.380	-	957.728	99.335
		456.849	818.379	124.155	-	1.151.073	1.035.653

In het dotatiebedrag voor de jubileumvoorziening zit een reguliere dotatie van € 37.170 het resterende bedrag betreffende de beginbalans van "De Sprankel". Deze school is in 2018 aan het schoolbestuur toegevoegd.

In het dotatiebedrag voor de onderhoudsvoorziening zit een reguliere dotatie van € 274.424 het resterende bedrag betreffende de beginbalans van "De Sprankel". Deze school is in 2018 aan het schoolbestuur toegevoegd.

Model KS: Kortlopende schulden

		31 december 2018	31 december 2017
2.4.3	Crediteuren	295.722	34.624
2.4.4	OCW/EZ	41.174	-
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	654.908	559.556
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	172.702	156.091
2.4.9	Overige kortlopende schulden	(9.443)	135.661
2.4.10	Overlopende passiva	754.603	711.167
Totaal kortlopende schulden		<u>1.909.667</u>	<u>1.597.098</u>
Uitsplitsing kortlopende schulden			
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen		
2.4.7.1	Loonheffing	558.979	494.728
2.4.7.3	Premies sociale verzekeringen	95.929	64.828
		<u>654.908</u>	<u>559.556</u>
2.4.9	Overige kortlopende schulden		
2.4.9.2	Overige kortlopende schulden	(9.443)	135.661
		<u>(9.443)</u>	<u>135.661</u>
2.4.10	Overlopende passiva		
2.4.10.5	Vakantiegeld en -dagen	483.993	434.075
2.4.10.7	Vooruitontvangen bedrag gem. verbouwing	-	81.115
2.4.10.8	Overige	270.610	195.977
		<u>754.603</u>	<u>711.167</u>

Model G: Overzicht geormerkte doelsubsidies OCW
G1. Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing	Datum	bedrag toewijzing	ontvangen v/m verslagjaar	de prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond	aankruisen wat van toepassing is	nog niet geheel afgerond
Lerarenbeurs	929318-1		10-7-1905	€ 19.348	€ 19.348			☒
	totaal			<u>19.348</u>	<u>19.348</u>			
G2. Subsidies met verrekeningsclausule								
G2.A. Aflopend per ultimo verslagjaar								
Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing	Datum	bedrag toewijzing	ontvangen v/m verslagjaar	te verrekenen kosten ultimo verslagjaar		
N.v.t.				€	€	€		
	totaal			<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>		
G2.B. Doorlopend tot in een volgend verslagjaar								
Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing	Datum	bedrag toewijzing	saldo 1-1-2014	ontvangen in verslagjaar	lasten in verslagjaar	totale kosten 31-12-2014
				€	€	€	€	saldo nog te besteden ultimo verslagjaar
N.v.t.								
	totaal			<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

ONO Onderwijs Netwerk Ondernemen

Het bestuur heeft geen subsidie ontvangen met betrekking tot Onderwijs Netwerk Ondernemen.

Model OB: Opgave overheidsbijdragen

3	Baten			
3.1	Rijksbijdrage OCW/EZ			
		Werkelijk 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2017
3.1.1	Rijksbijdrage OCW/EZ			
	<i>Personeel</i>	14.069.103	13.081.553	12.504.742
	<i>Materieel</i>	2.501.423	2.511.975	2.316.264
		16.570.526	15.593.529	14.821.006
3.1.2	<i>Niet geormerkte subsidies</i>	773.513	538.485	683.470
		773.513	538.485	683.470
3.1.3.3	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	854.771	929.518	785.321
	<u>Totaal Rijksbijdrage OCW/EZ</u>	18.198.810	17.061.532	16.289.797
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies			
		Werkelijk 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2017
3.2.1	Gemeentelijke bijdrage	17.565		136.484
3.2.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	-	-	15.623
	<u>Totaal Overige overheidsbijdragen en subsidies</u>	17.565	-	152.107

Model AB: Opgave andere baten

3.5	Overige baten			
		Werkelijk 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2017
3.5.1	Verhuur	60.090	50.000	62.493
3.5.5	Ouderbijdragen	45.720	29.000	-
3.5.6	Overig	752.107	7.433	436.277
	<u>Totaal overige baten</u>	857.917	86.433	498.770

Model LA: Opgave van de lasten

4 Lasten

4.1 Personele lasten

		Werkelijk 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2017
4.1.1	Lonen en salarissen	15.496.456	14.657.197	13.376.330
	<i>Brutolonen en salarissen</i>	<i>11.928.525</i>		<i>10.325.040</i>
	<i>Sociale lasten</i>	<i>2.013.960</i>		<i>1.655.531</i>
	<i>Pensioenpremies</i>	<i>1.553.971</i>		<i>1.395.759</i>
4.1.2	Overige personele lasten	477.859	332.682	434.144
	<i>Dotaties personele voorzieningen</i>	<i>37.170</i>	<i>10.000</i>	<i>42.699</i>
	<i>Uitzendkrachten, declaranten e.d.</i>	<i>85.669</i>	<i>10.000</i>	<i>52.166</i>
	<i>Overig</i>	<i>355.020</i>	<i>312.682</i>	<i>339.278</i>
4.1.3	Af: Uitkeringen	(128.508)	-	(133.541)
	<u>Totaal personele lasten</u>	15.845.807	14.989.879	13.676.933
	<u>Aantal FTE (inclusief vervanging)</u>	235,00		216,17

4.2 Afschrijvingslasten

		Werkelijk 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2017
4.2.2	Materiële vaste activa			
	<i>Gebouwen en terreinen</i>	<i>12.505</i>	<i>10.597</i>	<i>10.596</i>
	<i>Inventaris en apparatuur</i>	<i>175.639</i>	<i>149.151</i>	<i>260.727</i>
	<i>Andere vaste bedrijfsmiddelen</i>	<i>210.389</i>	<i>197.086</i>	<i>130.111</i>
	<u>Totaal afschrijvingslasten</u>	398.533	356.834	401.434

4.3 Huisvestingslasten

		Werkelijk 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2017
4.3.2	Verzekeringen	3.288	3.000	2.828
4.3.3	Onderhoud	461.116	487.424	482.260
	<i>Onderhoud</i>	<i>186.692</i>	<i>213.000</i>	<i>207.836</i>
	<i>Dotatie onderhoudsvoorzieningen</i>	<i>274.424</i>	<i>274.424</i>	<i>274.424</i>
4.3.4	Energie en water	350.924	252.000	229.902
4.3.5	Schoonmaakkosten	452.648	391.000	352.773
4.3.6	Heffingen	34.570	40.000	38.489
4.3.8	Overige huisvestingslasten	49.060	17.000	26.963
	<u>Totaal huisvestingslasten</u>	1.351.606	1.190.424	1.133.215

4.4 Overige lasten

		Werkelijk 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2017
4.4.1	Administratie- en beheerslasten	390.795	358.911	193.794
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	751.356	567.298	782.747
4.4.4	Overig	418.818	38.200	438.121
	<u>Totaal overige lasten</u>	1.560.969	964.409	1.414.662
	Honorarium onderzoek jaarrekening	16.125	-	29.323
	<u>Accountantslasten</u>	16.125	-	29.323

Model FB: Financiële baten en lasten

5	Financiële baten en lasten			
		Werkelijk 2018	Begroting 2018	Werkelijk 2017
5.1	Rentebaten	6.122	6.000	6.769
	<u>Totaal financiële baten en lasten</u>	<u>6.122</u>	<u>6.000</u>	<u>6.769</u>

Model E: Overzicht verbonden partijen

Het bestuur is verbonden met de onderstaande partijen.

VvE's brede scholen in Akkrum en Grou

De brede scholen in Akkrum en Grou zijn op 1 januari 2013 in gebruik genomen. Beide brede scholen hebben een Vereniging van Eigenaren (VvE). PCBO Leeuwarden e.o. voert de financiën van de beide VvE's. Partners zijn het openbaar onderwijs, resp. De Basis en Proloog, Stichting kinderopvang Friesland (SKF) en de gemeente Leeuwarden.

CBO Fryslân

Om te kunnen participeren in en invloed te hebben op onderwijsontwikkelingen op provinciaal niveau, is PCBO Leeuwarden e.o. lid van CBO Fryslân, het Friese netwerk voor PC-onderwijs. De directeur-bestuurder is per 1 augustus 2014 voorzitter van deze coöperatie.

Passend onderwijs Friesland

Alle scholen voor regulier (en speciaal) basisonderwijs en het speciaal onderwijs cluster 3 en 4 in de provincie Friesland vallen onder het samenwerkingsverband 'Primair onderwijs Friesland'.

De belangrijkste taak voor het samenwerkingsverband is om alle leerlingen (basisschoolleeftijd) die wonen in de provincie Friesland een passende onderwijsplek te bieden.

Daarvoor maken de schoolbesturen met elkaar afspraken over hoe zij samen zorgen dat er geen kind tussen wal en schip valt en alle leerlingen een passend onderwijsaanbod krijgen. Deze afspraken zijn vastgelegd in het ondersteuningsplan.

Vermelding op basis van de WNT

4.1: Vermelding bezoldiging toefunctionarissen en gewezen toefunctionarissen

Vermelding alle bestuurders met dienstbetrekking

2018										
Naam/Functie	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Omvang dienstverband in FTE	Dienstbetrekking	Beloning plus belastbare onkosten	Voorzieningen beloning betaalbaar op termijn	Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	Onverschuldigd betaald bedrag	Totale bezoldiging	Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan
J. Greidanus/ Directeur bestuurder	1-1-2018	31-12-2018	1,00	Ja	110.821	17.880	133.000	NVT	128.701	NVT
2017										
Naam/Functie	Ingangsdatum dienstverband	Einddatum dienstverband	Omvang dienstverband in FTE	Dienstbetrekking	Beloning plus belastbare onkosten	Voorzieningen beloning betaalbaar op termijn	Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	Onverschuldigd betaald bedrag	Totale bezoldiging	Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan
J. Greidanus/ Directeur bestuurder	1-1-2017	31-12-2017	1,00	Ja	109.810	16.798	129.000	NVT	126.608	NVT

Vermelding alle toezichthouders

2018	
Naam Toefunctionaris	Functie
H. Lens	Voorzitter
K. Kooij	Lid
J.D. de Langen	Lid
D. Schalkwijk	Lid
J. Linters	Lid

2017	
Naam Toefunctionaris	Functie
H. Lens	Voorzitter
K. Kooij	Lid
J.D. de Langen	Lid
D. Schalkwijk	Lid
L. Kimkes	Lid
J. Bakker	Lid

Naast de hierboven vermelde toefunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Het bestuur heeft de volgende "niet uit de balans blijkende verplichtingen".

Kyocera

Met Kyocera is een kopieercontract aangegaan voor de periode van 17-12-2013 t/m 17-12-2020. De totale kosten voor 2018 bedragen € 38.380 (incl. btw)

Nivo Noord

Met NivoNoord is een schoonmaakcontract aangegaan voor de periode januari 2014 t/m december 2018. Deze overeenkomst is stilzwijgend een jaar verlengd. De totale kosten voor 2018 bedragen € 442.821,00 (incl. BTW)

Lindhorst

Met Lindhorst is een bouwmanagementcontract aangegaan ingaande 1 september 2016, eindigend zodra alle fasen zijn uitgevoerd. De totale kosten voor 2018 bedragen € 112.827 (incl. btw)

Raet

Met Raet is een softwareovereenkomst aangegaan ingaande op 1-1-2017 voor 48 maanden. De totale kosten voor 2018 bedragen € 50.338 (incl. btw)

Advisie

Met Advisie is een software overeenkomst aangegaan voor het gebruik van ProActive voor 3 jaar ingaande op 1-1-2017. De totale kosten voor 2018 bedragen € 6.200 (incl. btw)

Bouw Collectief Sneek

Bouw Collectief Sneek is de aannemer voor het nieuw te bouwen IKC Prins Maurits, het nieuwe IKC zal worden opgeleverd in 2019. De totale aannemersovereenkomst is € 2.510.555 (incl. btw). De kosten in 2018 bedragen € 726.000 (incl. btw)

Bouma Technische Installatiebedrijf

Bouma Technische Installatiebedrijf is de installateur voor het nieuwe te bouwen IKC Prins Maurits. De totale aannemersovereenkomst is € 745.698 (incl. btw). De kosten in 2018 bedragen € 74.615 (incl. btw)

Greenspread Solar

Met Greenspread Solar is een leaseovereenkomst aangegaan voor de oplevering, installatie en onderhoud van een zonnestroomsysteem gedurende de contractduur van 15 jaar. Het betreft 4 schoolgebouwen, het contract is ingegaan op 5-6-2017.

* Koningin Beatrixschool, locatie Vredeman de Vries

* Koningin Beatrixschool, locatie Pieter Feddesstraat

* De Arke

* Máximaschool

De totale kosten voor 2018 bedragen € 26.244 (incl. btw)

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de waardering van de in de balans getoonde posten of het resultaat.

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

Directeur bestuurder

- J. Greidanus
Dagelijks bestuur

Toezichthoudend bestuur

- H. Lens
Voorzitter
- D.F.W. Schalkwijk
- J.D.C. de Langen
- K. Kooij
- J. Lenters

Datum vaststellen jaarrekening;

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer	41419
Rechtsvorm	Vereniging
KvK-nummer	01101624
Naam instelling	PCBO Leeuwarden e.o.
Adres	Margaretha de Heerstraat 2
Postadres	Postbus 1090
Postcode	8921AK
Plaats	Leeuwarden
Telefoon	058 - 21 30 350
E-mailadres	info@pcboleeuwarden.nl
Website	www.pcboleeuwarden.nl
Contactpersoon	J. Greidanus
Telefoon	058 - 21 30 350
E-mailadres	info@pcboleeuwarden.nl

BRIN-nummers	04DG	De Finne
	04KA	De Reinbôge
	04MS	Chr Basisschool Nydjip
	05UW	De Arke
	09UD	De Sprankel
	12QC	Johan Willem Frisoschool
	12QC1	HB-school
	13IR	Willem Alexanderschool
	14QA	Dr. Algraschool
	15AH	Prins Constantijnschool
	15BD	Dominee Hasperschool
	15IV	Prins Mauritschool
	15NV	Albertine Agnesschool
	15QK	Koningin Wilhelminaschool 1
	15QK1	Koningin Wilhelminaschool 2
	15SW	Koningin Beatrixschool
	15SW1	Koningin Beatrix 1
	27NL	Maximaschool

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant